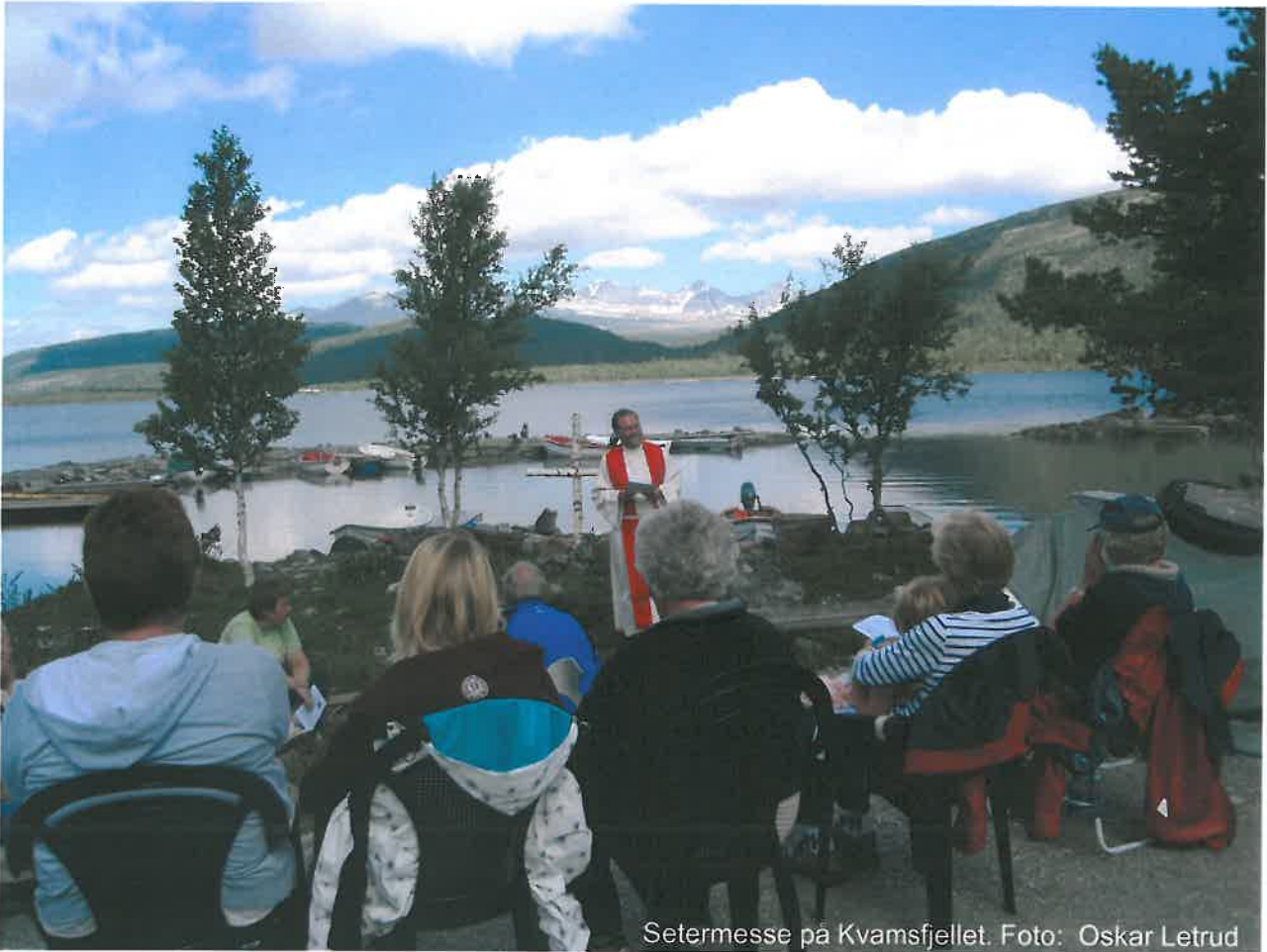
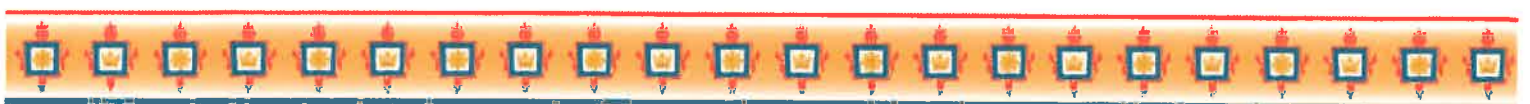

Årsrapport 2010

Setermesse på Kvamsfjellet. Foto: Oskar Letrud

Hamar bispedømme

I. SITUASJONEN I BISPEDØMMET	2
1.1 Tilstandsvurdering	3
1.2 Strategier og utfordringer	4
II. KIRKELIG SEKTOR – BEVILGNINGER TIL BISPEDØMMERÅD OG BISKOP	4
2.1 Kirkelig demokrati	13
2.2 Trosopplæring	14
2.3 Lokalt forsøks- og utviklingsarbeid	19
2A Omsorg og solidaritet	20
2B Kirken i lokalsamfunnet	22
III. PRESTETJENESTEN OG PRESTESKAPET	23
2.4 Prestetjenesten skal være tilpasset lokale forhold og utfordringer	26
2.5 Kompetansutvikling	27
2.6 Kvinner i kirken	27
2.7 Arbeidsvilkår	29
2.8 Ledelse, samordning og samvirke med andre kirkelig tilsatte	30
IV FORVALTNING	32
Vedlegg	36

Kirka har gjennom to tusen år forholdt seg til menneskene gjennom bosted, arbeid, lokalsamfunn, opplæring og skole, familie, fødsel og død. Nå utfordres kirka til å være en del av den nye livsverdenen og gå inn i fritidssegmentet og ivareta sine oppgaver der. Det er å ivareta de religiøse symboler og ritualer, men det er like mye å ivareta mennesket og tilføre fritidskulturen den kvalitet som fremmer de menneskelige verdier.

Utfordringen som kirka dermed går inn i, er den samme til alle tider og steder: Hva er det å være menneske her og nå? Ved siden av å ivareta de religiøse symboler og ritualer, vil dette bety en interesse for å utvikle kultur, kunst, holdning til natur, tradisjoner og ikke minst hvordan tilføre en fellesskapsdimensjon i fritidskulturen.

I. Situasjonen i bispedømmet

En av hovedutfordringene når det gjelder å skrive årsrapport, er å avgrense, prioritere og beskjære slik at lengden blir akseptabel. Derfor har vi ikke gjentatt det vi skrev i 2009-rapporten, med mindre det anses nødvendig for sammenhengen – selv om forholdet er like relevant for 2010.

Som et prioriteringsgrep har vi videreført det å foreta dypdykk, da dette har vist seg hensiktsmessig, også for videre strategiarbeid i Hamar bispedømme. En status i forhold til utvalgte tema i 2009 blir gitt under behandlingen av områdene.

Temaet **gudstjenestebesøk** er gitt av departementet i egen føring for rapportering i år, og gitt Hamar som spesiell utfordring etter styringssamtalen i fjor. Å fokusere på gudstjenestesituasjonen, er naturlig også ut fra bispedømmets egen strategi, samt utgivelsen av KIFOs tilstandsrapport for Den norske kirke¹. Prosten i Sør-Østerdal har bidratt med detaljert tallmateriale og analyse.

Det andre dypdykket vi har valgt, er utfordringen vi som kirke står overfor når det gjelder å møte **fritidskulturen** i vårt bispedømme spesielt. Men dette angår i høy grad de fleste bispedømmer.

Selv om **uttak av ferie- og fridager** var ett av fokusområdene i fjor, er det nødvendig å trekke frem emnet i år også. Utviklingen har ikke gått i ønsket retning.

Endelig er det selvsagt en nødvendighet å bruke spalteplass på **trosopplæringsreformen**. Det er naturlig, siden reformen forutsetter og er avhengig av store bevilgninger over statsbudsjettet.

Statistikk og resultatindikatorer er vesentlig som grunnlag for all analyse og evaluering av hva vi driver med. Derfor er det nødvendig å ha redskaper som er mest mulig tilpasset faktagrunnlaget som er ønsket, og brukervennlig og realistisk i forhold til den virkeligheten som medarbeiderne på menighetsnivå skal rapportere om. Dette er ikke tilfelle når det gjelder trosopplæringen. Vi har to ulike rapporteringsverktøy som verken hver for seg eller sammen gir et godt nok bilde av situasjonen. Det er beklagelig at menighetenes årsstatistikk ikke er samordnet med den form for rapportering som er utviklet gjennom trosopplæringen. Se side 16.

Vesentlige deler av kirkens virksomhet blir dessverre ikke målt. Prosten i Solørs kommentar er betimelig:

Tida for å registrere kirkebesøk ved kirkelige handlinger er overmoden. Det er disse tallene som i første rekke registrerer hvor mange som er tilstede i kirkene hvert år. Dette er også nevnt i KIFOs tilstandsrapport. (Solør)

Underlagsmaterialet må oppleves som nyttig for både menighet, bispedømmeråd, Kirkerådet og Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet.

---

¹KIFO-notat nr. 2/2010: "Tilstandsrapport for Den norske kirke" (Stiftelsen kirkeforskning)

1.1 Tilstandsvurdering

Direktoratet for forvaltning og IKT (difi) gjennomførte i 2010 en brukerundersøkelse² av den offentlige forvaltningen i landet. Brukertilfredsheten med kirken fikk et totalt resultat på 80 poeng av 100. Barnehagene, fastlegen og folkebibliotekene ligger respektive 1, 2 og 3 poeng over Den norske kirke på målingen, mens alle andre offentlige virksomheter fikk svakere målinger. Brukerne er meget godt fornøyd med Den norske kirke generelt, og innbyggerne i Hedmark og Oppland er mer fornøyd med kirken enn landsgjennomsnittet.

Aller mest fornøyd er brukerne med gjennomføring av begravelse, vielse og konfirmasjon. De er også svært tilfreds med muligheten for å komme i direkte kontakt med prest eller annen sjelesørger. Minst fornøyd er brukerne med kirkens IT-tilrettelegging. Man er også mindre fornøyd med kirkebyggene og gravlundenes tilstand enn det øvrige tilbudet til kirken.

Når vi nå har gransket underlagsmaterialet for årsrapporten, vil vi løfte frem noen av utviklingstendensene fra 2009 til 2010:

- Gjennomsnittlig gudstjenestebesøk for bispedømmet har gått ned fra 77 til 75 besøk pr. gudstjeneste sammenlignet med perioden 2005-2009. Økning i flere sokn viser at denne utviklingen ikke er entydig.
- Andel konfirmerte av antall døpte steg fra 88 % til 93 %.
- 84 av 164 sokn har fått midler gjennom trosopplæringsreformen.
- Antall skolegudstjenester var uendret, 9 % flere enn i 2006.
- Høy folketilvekst til hytter/fritidssentra i bispedømmet fører til økt pågang for kirkelig betjening. I 2009 hadde bispedømmet 14,6 millioner gjestedøgn.
- Menigheter med diakoniplan har økt fra 79 til 92 siden 2009.
- 1142 frivillige er engasjert i menighetenes diakonale arbeid. I tillegg kommer 2500 konfirmanter som deltok i innsamlingen under fasteaksjonen.
- 31 menigheter har tiltak for integrering av innvandrere/flyktninger.
- Antall Grønne menigheter har siste året økt fra 16 til 28.
- 3700 deltok i pilegrimsvandringer organisert av menighetene.
- Antall misjonsavtaler har økt med 9 %.
- 23 menigheter har fått støtte til kulturarrangement fra offentlige og private.
- Sykefraværet i presteskapet har gått ned fra 4,4 % til 2,7 %.
- Antall ferie og fridager som ikke ble tatt ut har økt fra 414 til 562.
- Nærmere 30 % av prestene er 60 år eller mer.

Felles for flere av de positive utviklingstrendene er at de følger innenfor områder hvor bispedømmet og menighetene har et tydelig fokus og strategisk satsing. Vi ser også en klar sammenheng mellom resultatene og hvor arbeidet er preget av kvalitet. Involvering og stedeengjering er viktige faktorer for å lykkes innen flere områder. Noen steder er også resultatene knyttet til den personlige faktor. Innenfor flere områder erfarer vi at lave tall og negativ utvikling har snudd. Vi kan derfor konkludere med at det er sammenheng mellom arbeidet og resultatene.

---

² difi: Rapport 2010:14 *Innbyggerundersøkelsen del 2*

1.2 Strategier og utfordringer

Hamar bispedømme har fra 2010 ny strategi for virksomheten. Strategien setter retning for vår virksomhet, danner grunnlaget for vår rapportering til Kirkedepartementet, og hjelper menighetene å vurdere sin virksomhet under visitasene. (Se side 4-5 i årsrapporten for 2009.) Visitasforedragene disponeres som tidligere ut fra bispedømmets strategiplan.

I 2010 ble *Veien gjennom livet* som metode i å skape en helhetlig tilnærming til menighetenes mangfoldige arbeid, videreført under biskopens prostibesøk. (Se s. 31)

Fokus på tverrfaglighet er viktig i arbeidet både for stab og menighetsråd. Berøringspunktene mellom reformene gir muligheter for å holde arbeidsområdene sammen i den enkelte menighet. Trosopplæring kan gjerne knyttes til menighetens gudstjenestearbeid, og slik bidra til også å nå målet om høyere gudstjenestedeltagelse. På samme tid kan trosopplæringen inneholde element av diakoni eller misjon. En slik helhetstenkningen utfordrer en sektorisert tilnærming til kirkens arbeidsfelt.

Hamar bispedømme tror at en slik helhetstenkning kan støtte menighetene i å favne mangfoldet av alle de nye reformene, og samtidig gjøre oppgavene mer overkommelige. Vi legger derfor vekt på dette også i andre sammenhenger av bispedømmets virksomhet. I 2010 laget vi et årshjul for 2011 som viser hvordan vi vil involvere ansatte og råd i gudstjenestereformen og kirkevalget neste år. Det er viktig å få samkjørt prosessene siden de berører overlappende målgrupper. Vi vil legge til rette for at alle menighetene, allerede 1.søndag i advent 2011 skal kunne bruke ny liturgi.

I 2010 fikk vi en ny medarbeider innen kultur. Nysatsingen på kultur vil kunne styrke det tverrfaglige arbeidet lokalt.

Prostibesøkene var et viktig grunnlag for plankursene i trosopplæring, hvor tverrfaglighet, sammenheng og berøringspunkter reformene imellom, var viktige innfallsvinkler til videre utdyping av trosopplæringsplanen.

II. Kirkelig sektor – bevilgninger til bispedømmeråd og biskop

Hovedmål	Den norske kirke skal være en landsdekkende lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. Kirken skal bidra til å styrke lokalsamfunn, målbære menneskeverdet og utfordre til solidaritet. Bevilgningene under kapitlet skal understøtte Kirkemøtets mål for Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.
Styringsparameter	Oppslutningen om Den norske Kirke (medlemmer, gudstjenester, kirkelige handlinger m.v.)
Indikator	Bispedømmene må under dette hovedmålet selv definere hvilket tallmateriale og hvilke indikatorer som er egnet til å belyse resultatoppnåelse i lys av hovedmålet. Omtalen kan gjerne knyttes til en generell tilstandsvurdering.

Prostene ble i 2010 utfordret til å gi innspill på hvorfor noen sokn har stabilt eller økende gudstjenestebesøk. De pekte på tiltak og strategier som ser ut til å styrke gudstjenestesøkningen, med utgangspunkt i analysen av et konkret sokn i eget prosti.

Et sentralt punkt i gudstjenestearbeidet, sier prostene, er å ta utgangspunkt i det aktuelle stedet. Dette samsvarer godt med grunnlagstenkningen for gudstjenestereformen, der stedegengjøring er et av hovedmålene.

Viktige kriterier og aspekter med hensyn til vekst og stabilitet er: Strategisk tenkning, systematisk satsning, invitasjon og involvering, synlighet/kunngjøring, balanse mellom dybde og bredde, relasjonsbygging og grad av åpenhet for det alminnelige. Generell satsning på kvalitet er et av hovedkriteriene. Flere melder også om at økt satsning på trosopplæring gir positive utslag i gudstjenestebesøket.

Gudstjeneste i Næroset 4H park. Foto Kristian Harby

Involvering, invitasjon av ulike grupper og samarbeid med lag og foreninger slår positivt ut. (Ringsaker)

Kort og godt kan en si at her er det skapt et godt rykte. (Toten)

Det er et mål å bidra til at folk taler vel om kirken. (Vinger og Odal)

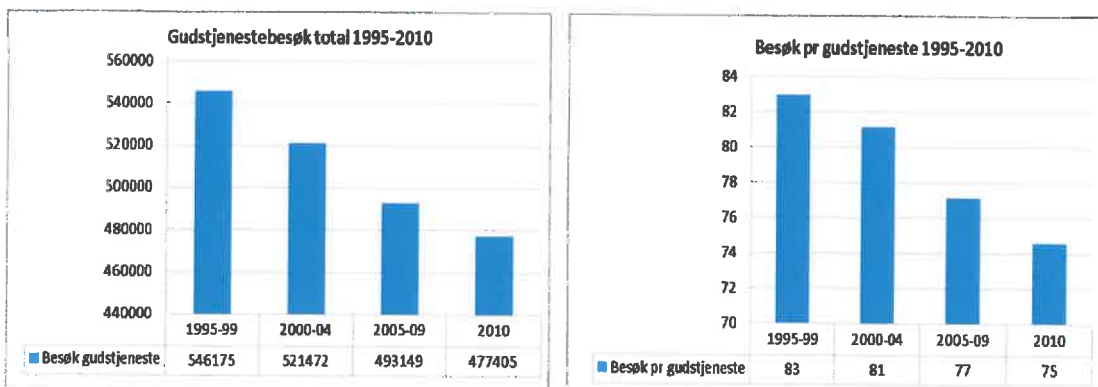
Gudstjenestebesøket for bispedømmet som helhet går ned. Gjennomsnitt besøk for femårsperioden 2005-09 er 5,4 % lavere enn gjennomsnittet for perioden 2000-04 (totalt gudstjenestebesøk). På landsbasis er nedgangen 4,5 %.³

I 2010 var det 5 måneder med sprengkulde hvor gudstjenestefremmøtet var lavere enn normalt. På tross av dette er det en økning på 4 % i samlet fremmøte til gudstjenester i prostiet. (...) Noe av årsaken til økningen er at alle prestestillingene har vært bemannet gjennom året og gitt en stabil situasjon. (Nord-Østerdal)

Ved analyse av gudstjenestebesøk er det de lange trendene som er av interesse. Fra år til år kan det være tilfeldige variasjoner. Langsiktige trender kommer best til uttrykk ved å se på gjennomsnitt av 5-års perioder. Vi går glipp av nyttig informasjon når de sentralkirkelige statistikker ikke bruker denne metoden. I den følgende analysen er det brukt gjennomsnittverdier for femårs perioder 1995-1999, 2000-2004, 2005-2009. Resultatet for 2010 står anført alene.

Totalt gudstjenestebesøk i Hamar bispedømme viser en jevnt fallende trend fra 1995 til 2010. Gjennomsnitt for femårs periodene har falt fra 546175 til 493149. Gudstjenestebesøket for 2010 var 477405.

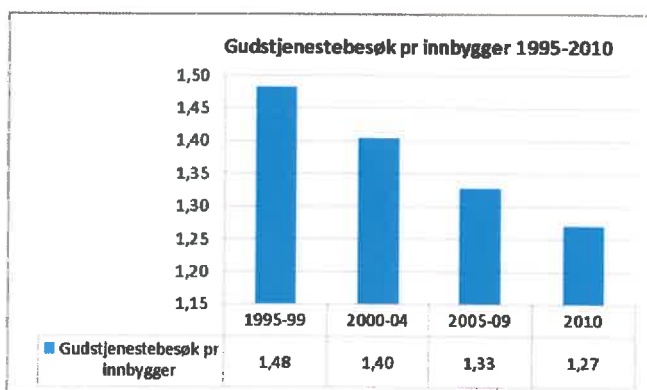
³ Norsk Samfunnsvitenskaplig datatjeneste: <http://www.nsd.uib.no/data/kirke/> og menighetenes årsstatistikk

Samme jevnt fallende utvikling ser vi også i antall besøkende pr. gudstjeneste. Antall gudstjenester i samme tidsrom gikk ned med 196 fra 6585 til 6389. Nedgangen i besøk er likevel større enn nedgangen i antall gudstjenester skulle tilsi. Gjennomsnitt besøk pr. gudstjeneste har falt fra 83 til 77. Besøk pr. gudstjeneste i 2010 var 75.

Den mest interessante indikatoren på hvordan gudstjenestens posisjon som uttrykk for samhandling i samfunnet utvikler seg, er å se på antall gudstjenestebesøk pr. *innbygger* pr. år. Det er interessant å registrere at gudstjenestebesøket pr innbygger pr år i Engerdal fellesrådsområdet er 2,92 mens det i Stavanger bispedømme er 1,77. Generelt er gudstjenestebesøket pr. innbygger høyest i de små soknene og lavest i de folkerike soknene.

For Hamar bispedømme som helhet viser også denne indikatoren en fallende tendens fra 1,48 besøk pr. innbygger til 1,33. I 2010 var det 1,27 gudstjenestebesøk pr. innbygger.

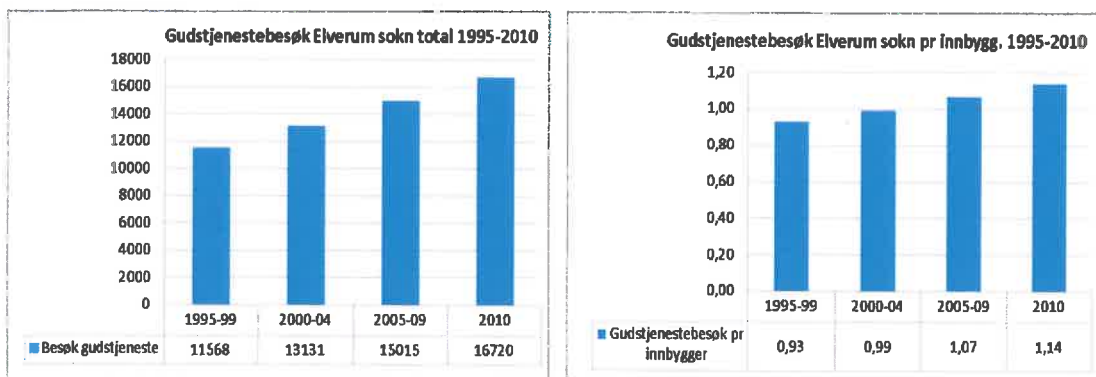

Det viser seg likevel at det er stor forskjell fra sokn til sokn. Det er sokn som har jevnt stabilt gudstjenestebesøk, og det er *sokn som har betydelig økning* i gudstjenestebesøket. Den soknevisе forskjellen gjør det mulig å se på sammenhenger mellom måten arbeidet drives på og resultat i gudstjenestebesøk.

Gudstjenestebesøket i fire sokn med økende gudstjenestebesøk skal her presenteres nærmere. Alle fire soknene har en målrettet strategi for gudstjenestearbeidet. Det er flere sokn enn disse fire som over tid har stabilitet eller økning i gudstjenestebesøket, men disse fire er typiske representanter for arbeidsmåter innenfor bispedømmets strategi for folkekirken.

Elverum sokn (folketall 14067, som er opp 13 % i perioden 1995-2009) har hatt en markert økning i gudstjenestebesøket. Gudstjenestebesøket har gått opp 29,8 % fra perioden 1995-99 til perioden 2005-09, fra 11568 til 15015. I 2010 var besøket 16720.

Samme økning gjelder også besøk pr. gudstjeneste. Antall gudstjenester er i perioden økt med 11 % (i bispedømmet er det en nedgang i samme periode i antall gudstjenester på 3 %). Antall besøkende pr. gudstjeneste har likevel gått opp fra 146 til 171. I 2010 var besøket pr. gudstjeneste 176.

Selv med sterk vekst i folketallet stiger også antall gudstjenestebesøk pr. innbygger, fra 0,93 til 1,07. I 2010 var det 1,14 gudstjenestebesøk pr. innbygger. Dette er under gjennomsnittet for bispedømmet (2010: 1,27) men om lag på samme nivå som f.eks. sammenliknbare Hamar sokn (1998-99: 1,17, 2010: 1,21).

En nærmere analyse av utviklingen i Elverum sokn av de forskjellige typer gudstjenester, bekrefter tesen om at vi nå generelt i landet ser en breddevekst i kirkebesøket⁴ (Se KIFO-notat nr.2/2010). Den økningen som skjer i gudstjenestebesøket, gjelder først og fremst bredden. Flere bruker gudstjenestene, men ikke så ofte. Tilbakegangen på bispedømmenivå er trolig et uttrykk for endringer i grunnlaget for folkets kirkevaner. Færre søker gudstjeneste regelmessig, men flere gjør det når gudstjenesten berører egen livserfaring. Dette er et uttrykk for endringer i det sosiale grunnlaget for kirkegang og ikke nødvendigvis et uttrykk for temperaturen på troslivet. Et regelmessig kirkebesøk forutsetter en stabil tilstedeværelse i lokalmiljøet, som ikke lenger er der på samme måte som før. Et regelmessig kirkebesøk forutsetter også i større grad et etablert, felles sosialt grunnlag av religiøs mening, erfaring og samhandling, slik det tidligere var i de mange foreninger i kirken.

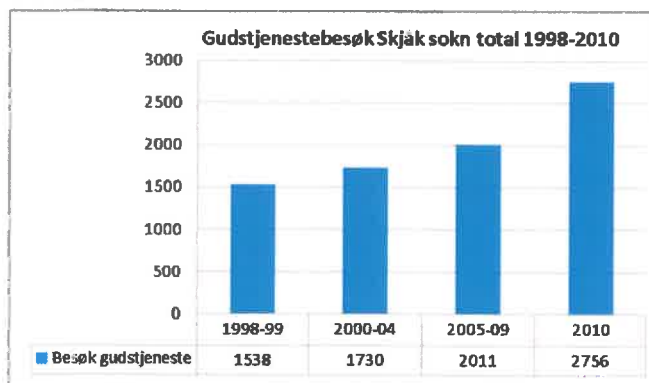
... mye tyder på at når gudstjenestebesøkene går ned, så er det først og fremst fordi antallet av dem som går ofte (...) synker, og av dem som går av og til muligens stiger noe. (KIFO-notat 2/2010)

Overordnet mål for Elverum sokn har vært å ta vare på og utvikle tilhørighet mellom folk og kirke. Tilhørighet er forstått som den grunnleggende relasjonen mellom folk og kirke i en folkekirke. Elverum sokn har på to måter aktivt prøvd å utvikle tilhørighet:

1. Ved å verdsette og møte allmenne livserfaringer og behovet for rituell fellesskap. Dette knytter seg særlig til fødsel/dåp, barn/trosopplæring, bli voksen/konfirmasjon, død/gravferd, høytider, årstider.
2. Ved aktivt å samarbeide med og anerkjenne bærende samhandlingsstrukturer i lokalsamfunnet, som skole, barnehage, frivillige lag, foreninger og kunstnerisk virksomhet.

⁴Kifo-notat nr. 2/2010, Tilstandsrapport for Den norske kirke (Stiftelsen Kirkeforskning)

Skjåk sokn (folketall 1 396, som er ned 5 % i perioden 1995-2009) er et annet sokn med markert økende gudstjenestebesøk. Gjennomsnitt gudstjenestebesøk har fra perioden 1998-99 til 2005-09 gått opp fra 1 538 til 2 011, som er en økning på 30,8 %. I 2010 var besøket 2 756. Besøket pr. gudstjeneste har gått opp fra 47 til 59. I 2010 var det 79. Gudstjenestebesøket i Skjåk har pr. innbygger gått opp fra 1,04 til 1,40. I 2010 var det 1,97.

Økningen har en klar sammenheng med presteskifter. Ikke på grunn av prestenes karisma, men som en følge av, i samarbeid med soknerådet, en aktiv og målrettet endring av arbeidsmåten. Dette er en arbeidsmåte som aktivt samspiller med bærende strukturer i lokalsamfunnet. Den gir i stor grad rom for lokale

kulturuttrykk i gudstjenesten. Å få anerkjennelse og bli verdsatt av kirka, har styrket tilhørigheten og gitt et bredere eierforhold til gudstjenesten. Medvirkende til en økt oppslutning er også at trosopplæringen er lagt opp slik at den er knyttet til gudstjenesten.

Lesja sokn (folketall 1 458, som er ned 6 % i perioden 1995-2009) har hatt en *nedgang* i gudstjenestebesøket, større enn gjennomsnitt for bispedømmet, fra 3 378 i perioden 1998-99 til 2 366 i perioden 2004-09. Det er likevel interessant å registrere at dette er snudd fra og med 2008 etter bestemte strategiske valg. Gudstjenestebesøket nådde sitt lavmål i 2007 med 2 201 besøk. Menighetsråd og prest tok da en beslutning at gudstjenester med mindre enn 30 besøkende skal utløse drøftinger om hva som kan gjøres for at en slik gudstjeneste kan oppnå bedre besøk. Strategien som er valgt, ligner på den som er omtalt for Skjåk, aktiv integrasjon med lokalsamfunnet. Med en erkjennelse av at det ikke lenger finnes en kirkelig subkultur av sosialt fellesskap som også kan bære et regelmessig kirkebesøk, ble det valgt å samarbeide med de strukturer som for øvrig bærer bygdefellesskapet. I Lesja søker de aktivt de *anledninger* som knytter bygdefellesskap så vel som enkeltmennesker og gudstjeneste sammen. Gudstjenestebesøket har steget siden 2008. I 2010 var det 2 645.

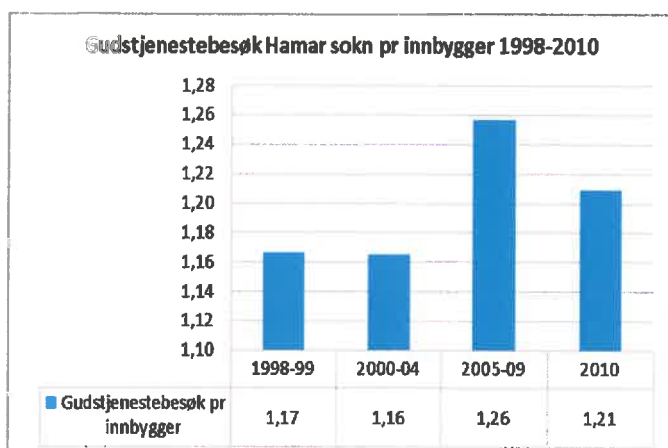
Hamar sokn (folketall 14 457, som er opp 5 % i perioden 1995-2009) har siden 2003 hatt en markert økning i gudstjenestebesøket. Hamar sokn hadde, som bispedømmet, en tendens til fallende gudstjenestebesøk fram til 2003. Gjennomsnitt besøk for 5-årsperioden 1998-2002 var 17 842. Etter bestemte strategiske valg i 2003 er gjennomsnitt besøkstall for perioden 2005-09 opp på 21 716, som er en økning på 21,7 %.

De strategiske valg som er gjort fra 2003 kan samles i to hovedpunkter: (1) Et mål om å bygge opp et *differensiert gudstjenestetilbud*. (2) Gi mer rom for de allmenne livserfaringer som søker rituelt uttrykk.

Spesielle tiltak i Hamar sokn er tilrettelegging for flere gudstjenester ved høytidene og ved konfirmasjon. "Hamardomen" med sitt spesielle symboluttrykk er godt besøkt

ved høytidenes gudstjenester. Domkirken har drevet aktivt liturgisk utviklingsarbeid for bedre å tilpasse gudstjenestene til de ulike steder og anledninger.

I domkirkemenigheten er naturlig nok aktiviteten ekstra stor. Man har bevisst valgt et variert tilbud med gudstjenester lagt til aldershjem, velferdssentral, satsning på familiegudstjenester i Storhamar kirke, bevisst bruk av Hamardomen – de siste tre årene også på julaften. Et bredt, variert program spiller inn på det totale gudstjenestebesøket. (Hamar)

Det er punkt(1), et differensiert gudstjenestetilbud, som her er av særlig interesse. Hamar sokn ønsker med denne målsettingen å kunne møte flest mulig av de beveggrunner som finnes blant byens innbyggere for å søke kirkerommet og kirkerommets symboler og ritualer. Det har medført en radikal økning av antall gudstjenester utenom søn- og helligdager. Det totale antall gudstjenester i soknet har økt fra

191 i perioden 1998-99 til 303 i perioden 2005-09. I 2010 var det totalt 357 gudstjenester i soknet. For perioden 2005-09 var det gjennomsnitt 140 gudstjenester på søn- og helligdager pr. år mens det var 163 gudstjenester på andre dager. Dette reiser flere spørsmål omkring begrepet "forordnet gudstjeneste" og tilgang på resurser for å kunne gjennomføre et slikt program. Det drøftes ikke videre her. Men denne strategien har økt det totale gudstjenestebesøket i soknet med over 20 % siden 2003. Dette framkommer også som en klar økning i antall gudstjenestebesøk pr. innbygger pr. år.

De presentasjonene som er gjort av fire sokn med økning i gudstjenestebesøket, viser større vektlegging på *tilhørighet* som relasjonsbeskrivelse, *integrasjon og samarbeid* og gudstjeneste etter *anledning*. Dette er beskrivelser som går godt over ens med intensjonene i liturgireformen. Liturgireformen vektlegger gudstjeneste etter sted og tid, involvering og lokal gudstjenesteordning. Det er å håpe at reformen vil åpne for og styrke de positive utviklingstrendene som erfaringene fra de fire soknene viser. Det er grunn til å tro at erfaringene fra disse fire soknene med den nye liturgien kan videreutvikles og overføres til andre sokn.

Nattverd

Når det gjelder nattverdsdeltakelse blir det mange steder jobbet godt med å alminneliggjøre nattverden som en del av menighetens gudstjeneste. Oftere nattverd, og mer bruk av intinksjon som utdelingsform, blir mer og mer vanlig. Mens antall gudstjenester totalt har en svak nedgang, og særlig gudstjenester på søn- og helligdag, ser vi en markant oppgang i nattverd-gudstjenester i bispedømmet fra 2073 i 1998 til 2573 i 2010. Som det påpekes i KIFO-notatet⁵ har Hamar stabilt til økende

⁵ Kifo-notat nr. 2/2010, *Tilstandsrapport for Den norske kirke* (Stiftelsen Kirkeforskning)

nattverddeltakelse. Vi ser klare tendenser til at der det jobbes for å senke terskelen til nattverddeltakelse, gir det utslag. Et eksempel er Nordberg menighet i Nord-Gudbrandsdal. Her har gudstjenestesøkningen gått opp også totalt sett.

	1998-2001	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Nordberg	41,5	65	124	147	120	174	235	609	390

Et annet eksempel er Nordre Osen i Sør-Østerdal, som totalt sett har synkende gudstjenestedeltakelse, men likevel viser en viss økning i nattverddeltakelsen.

	1998-2001	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Nordre Osen	34,8	73	97	81	70	158	132	166	127

Kirkemusikk

Reformarbeidet har tydeliggjort behovet for kirkemusikkfaglig kompetanse. Alle menigheter har behov for en kvalifisert kirkemusiker for å opprettholde sitt gudstjenesteliv. Bispedømmerådet vedtok derfor høsten 2010 å opprette et fagråd for kirkemusikk som skal bistå biskop og bispedømmeråd i kirkemusikalske spørsmål, og stimulere til faglig arbeid blant kirkemusikerne i bispedømmet. I mangel av en kirkemusikalsk konsulent er dette et bidrag til bedre faglig forankring av vårt arbeid med kirkemusikalske spørsmål.

Flere proster melder om et underskudd på organiststillinger i forhold til gudstjenesteforordningen. Samtidig finnes det store rekrutteringsutfordringer i forhold til å få søkere til ledige stillinger. En annen utfordring, som organistene selv har løftet fram, er en nydefinering av kirkemusikerens rolle i menighetens liv.

Pilegrimsarbeid

Fire pilegrimssentre har blitt opprettet i 2010, på Granavollen, Hundorp, Dovre og Hamar. Som tilskuddsforvalter har Hamar bispedømmeråd fulgt prosessen under etableringen for å se til at departementets krav blir ivaretatt. Oppstartsfasen har ikke gitt mye rom for å initiere vandringene. De fleste vandringene har skjedd i kirkelig regi.

10-åringer på pilegrimsvandring fra Randsfjord til Jevnaker kirke. Foto: Linda Mikkelsen

Registrerte vandrere ved pilegrimssentrene er ca 3000 mens menighetene har registrert ca 3700. Tilrettelegging for vandringar bør få større fokus i 2011. (se vedlegg 2)

Vi opplever utfordringer i forhold til at ansvaret for koordineringen av sentrene ikke er avklart. Fylkeskommunen i Oppland har tatt noe av dette ansvaret.

Pilegrimsvandringar i Hamar bispedømme

	Antall kirker	Antall kirker åpne hele året	Antall kirker åpne deler av året	Antall menigheter med organiserte pilegrimsvandringar	Antall pilegrimsvandringar	Antall deltakere
Hamar domprosti	23	2 (2)	2 (2)	6	13	635
Ringsaker	10	0 (0)	5 (2)	6	3	340
Vinger og Odal	13	0 (0)	0 (2)	4	6	109
Solør	10	0 (0)	3 (3)	2	1	110
Sør-Østerdal	25	1 (1)	4 (8)	4	5	290
Nord-Østerdal	19	0 (0)	12 (10)	6	6	190
Nord-Gudbrandsdal	20	5 (2)	6 (10)	5	3	51
Sør-Gudbrandsdal	17	0 (7)	6 (3)	4	10	2-300
Toten	17	0 (0)	6 (7)	13	13	569
Hadeland og Land	27	1 (1)	7 (6)	6	33	944
Valdres	34	29 (29)	5 (5)	17	10	259
Totalt i Hamar bispedømme	215	38 (42)	56 (58)	73	103	~3697

Tall for 2009 i parentes

Pilegrimsvandringar brukes økende i trosopplæring og især i konfirmantarbeidet. Mange vandringar skjer i samarbeid med foreningar og lag, kulturinstitusjonar og andre. Ca 70 av 165 menigheter har hatt ulike vandringar med totalt ca 3700 deltakere. Miljøutfordringane reflekteres stadig mer inn i pilegrimsarbeidet.

Åpne kirker er viktig for vandrane, men betyr også mye for lokalbefolkninga. Over 30 % av kirkene var åpne deler av året i 2010. Mange holder kirkene stengt sidan de ikke har ressurser til en sammenhengende vaktordning. Pilegrimssentrene løfter fram denne utfordringa. Her bør det arbeides bredt for å se hvem som kan bidra med ressurser til å gjøre dette mulig. Prosten i Vinger og Odal refererer til en utfordring i avisa Glåmdalen rundt åpne kirker og behov for et "stille rom" i hverdagen:

Jeg kunne dessverre ikke love ham bot og bedring fra kirkens side. Det smelter!

Selv med begrensede ressurser har Valdres prosti hatt en sterk pilegrimssatsing. Sammen med Valdres natur og kulturpark har menighetene i Valdres laget et "Kyrkjepass for Valdres" med bilde og beskrivelse av alle kirkene. Samtidig har hvert menighetsråd laget et stempel med motiv fra hver kirke. Dette ble tatt i bruk under "Den store kyrkjedagen" i september med gudstjenester og kulturarrangement i de fleste kirker.

Kirke- og fritidskultur – fjellprester

Fritidsturisme setter stadig større preg på lokalmiljøet i Hamar bispedømme. Kirken erfarer økende pågang og etterspørsel etter hvert som stadig flere tilbringer fritiden sin i bispedømmet. Hamar opplever en langt større folketilvekst til fritidssentra/hytter enn noe annet bispedømme i Norge. I arbeidet med dette underlagsmaterialet har omfanget overrasket oss.

Vigsling av pilegrimskapellet på garden Fokstugu, Dombås

- ♦ I 2009 hadde bispedømmet 3,3 millioner gjestedøgn på hoteller.
- ♦ I tillegg kommer 11,3 millioner gjestedøgn fordelt på bispedømmets 75 400 hytter (tall fra Innovasjon Norge).
- ♦ Totalt har bispedømmet 14,6 millioner gjestedøgn i året.
- ♦ Valdres prosti har årlig 3,5 millioner gjestedøgn. Prostiet har 18 000 innbyggere og 17 000 hytter.
- ♦ Trysil fellesrådsområde har årlig 1,6 millioner gjestedøgn.
- ♦ Ringsaker prosti/fellesrådsområde (med Sjusjøen) har årlig 945 000 gjestedøgn fordelt på 6 300 hytter.
- ♦ Prostiene i Gudbrandsdalen har en rekke turistdestinasjoner og store hytteområder som har flere millioner gjestedøgn i året.

I 2010 er det fem år siden Hamar bispedømme startet arbeidet med å utvikle prestetjenesten i forhold til fritidskulturen sammen med Beitostølen resort. Dette har gitt Hamar bispedømme unik erfaring å bygge videre på. I tillegg har bispedømmet lang erfaring med kirkelig betjening fra Sjusjøen fjellkirke i Ringsaker prosti.

Det er vanskelig å tallfeste antall gudstjenester og kirkelige handlinger tilrettelagt for turister og fritidsfolk. For 2010 meldte prostene inn 116 dåp, 54 vielser og 110 gudstjenester. Dette er ut fra en geistlig betjening som i hovedsak ikke er tilrettelagt for fritidsturisme. Prostene melder at dersom det ble tilrettelagt for en mer synlig kirkelig tilstedeværelse, vil også etterspørselen etter kirkas tjenester øke. En særlig utfordring er flere hundre gjestearbeidere som oppholder seg på turiststedene i sesongen.

Fjellprestseminar på Beitostølen. Foto: Freddy Knutsen

I september 2010 arrangerte Hamar bispedømme seminar om kirken i møte med fritidssamfunnet på Beitostølen. Statsråd Rigmor Aasrud deltok i programmet. Seminaret løftet frem erfaringer om fjellet som strategisk arena for en folkekirke som ønsker å møte bredden i folket. Fritid utgjør en stadig større del av menneskenes livsverden. Seminaret viste hvordan kirken kan tilføre både verdier, kultur og fellesskap til turistdestinasjonene.

Skistar i Trysil tilbyr nå å delta i finansieringen av en fjellprest. Samtidig som vi erfarer økende pågang fra både turister og næringsliv i forhold til behov for kirkelig betjening, merker vi begrensinger i forhold til bispedømmets og fellestrådetts ressurser.

Hele Valdres, ikke bare Øystre Slidre, opplever nå et påtrykk fra fritidsfolket, spesielt på vielser. (Valdres)

Kirka må innse at det må settes av nye ressurser til dette arbeidsområdet. Det er lite relevant å bare flytte ressurser fra lokalsamfunnene der turistene har fast bosted, til turiststedene. Begge strukturer, både de bofaste lokalsamfunnene og turiststedene, må ha sin betjening. (Sør-Østerdal)

Dette er en viktig utfordring for kirken – her ligger det store muligheter til fornyelse og utvikling av folkekirkestrategi.

2.1 Kirkelig demokrati

Resultatmål	Videreføring av demokratireformen i Den norske kirke, herunder evaluering av kirkevalgene i 2009, jf. Den politiske avtalen 10. april 2008 om forholdet mellom staten og Den norske kirke, St.meld.nr. 17 (2007-2008) Staten og Den norske kirke og Inst.S.nr. 287 (2007-2008). Målet for demokratireformen er at kirkens organer får en sterkere demokratisk legitimitet og forankring blant kirkemedlemmene.
Styringsparametre	Etablering av reelle valgmuligheter
	Kirkevalg samtidig med offentlige valg
	Økt bruk av direkte valg
	Forsøk med ulike valgordninger til bispedømmeråd/Kirkemøte

Indikator:

Departementet har ikke funnet det hensiktsmessig å fastsette resultatindikatorer under dette resultatmålet for 2010, da styringsparametrene (jf. forutsetningene i kirkeforliket) er relatert til gjennomføringen av kirkevalgene i 2009 og 2011. Bispedømmene skal imidlertid kort redegjøre for hvilke tiltak som er gjennomført mht. forberedelsene til kirkevalgene i 2011, med bakgrunn i evalueringen av valgene i 2009.

Det er en utfordring at det bare er to år siden forrige kirkevalg, og det meldes om en viss slitasje blant de involverte parter i forhold til nytt valg 2011. Gjennomførte tiltak med hensyn til forberedelse av kirkevalget 2011 omfatter informasjon og

Kyrkjevalet
www.kyrkja.no/hamar 2011

administrative tiltak. KIFOs rapport om menighetsrådsmedlemmer og menighetsråd i Den norske kirke⁶ viser at informasjon og kommunikasjon er arbeidsområder man ikke anser som viktige eller bruker mye tid på. Bispedømmekontoret har derfor forberedt

kursing i informasjon våren 2011. Bispedømmerådet har oppnevnt et bredt sammensatt valgråd. Med bakgrunn i udelt gode erfaringer fra valget i 2009, har Hamar bispedømmeråd søkt om å få avholde kun direkte valg også i 2011.

I flere fellestrådsområder er det arbeidet med å videreutvikle rådsstrukturen, og 23 menigheter deltar i prøveprosjekt med sammenslåtte råd. 33 menigheter har prøveordning med valg på halve rådet.

Innmeldinger i Den norske kirke i Hamar bispedømme var i 2009 over dobbelt så stor som de to foregående år, og det samme gjaldt 2010. Utmeldingene hadde også en markant økning i 2009, mens det i 2010 igjen lå på samme nivå som 2007 og 2008.⁷

⁶ KIFO-notat nr. 1/2011: "Menighetsrådsmedlemmer og menighetsråd i Den norske kirke" (Stiftelsen kirkeforskning)

⁷ 2007-2009: Norsk Samfunnsvitenskaplig datatjeneste: <http://www.nsd.uib.no/data/kirke/>
2010: Kirkerådet

Domprosten fokuserer på at menighetsråd må være noe mer enn et demokratisk valgt råd, og at de valgte må dyktiggjøres til å lede:

Utvikling av myndige, bevisste leke kirkeledere krever en annen tilnærming til kurs og utdanning enn vi har praktisert til nå. Det kan være at vi ved kursing av menighetsråd legger for mye vekt på praktiske ordninger og strukturer fremfor å utdanne rådene til å være kirkeledelse.

Dette er også et viktig aspekt i nominasjonsarbeidet og oppfatninger rundt rådenes oppgaver og faktiske innflytelse. Nevnte KIFO-rapport signaliserer også at menighetsrådene anser sin innflytelse på behandling av saker i bispedømmeråd som svært begrenset, og at arbeidet på regionalt og sentralt nivå, i henholdsvis moderat og mindre grad, angår menighetsarbeidet lokalt.

2.2 Trosopplæring

Toten har midler til trosopplæring. Da det kom (2009), sa jeg at dette var meget gledelig og ville bli krevende. Det er blitt slik. Samtidig er det flott å legge merke til at menighetsrådene er blitt aktive. Men, det er ikke til å stikke under en stol at det er svært krevende å få med frivillige. Likevel er dette et arbeid alle berørte parter må arbeide med hele tida. Jeg vil også nevne at det er viktig å få prestene aktive i dette arbeidet. Det er teologene som har den beste forutsetning for å legge det læremessige inn i planen. (Toten)

Resultatmål	Trosopplæringsreformen skal videreføres i samsvar med de retningslinjer og forutsetninger som er lagt til grunn i St.meld. nr. 7(2002-2003) Trosopplæring i ei ny tid, jf. Innst.S.nr. 200 (2002-2003). Målet er et systematisk og sammenhengende tilbud om trosopplæring for alle døyte fram til fylte 18 år. Tilbudet skal være lokalt forankret, tilpasset ulike alderstrinn og tilrettelagt slik at det når ut til bredden av alle døyte.		
Styringsparametre	Utbredelse av trosopplæringsreformen i bispedømmet	Omfanget av trosopplæringstilbudet i menighetene	Oppslutningen om trosopplæringstilbudet i menigheter som er tatt inn i gjennomføringsfasen
Resultatindikatorer	Andel menigheter i bispedømmet som er tilført trosopplæringsmidler i 2010	Gjennomsnittlig antall timer trosopplæringstilbud i menigheter som er i gjennomføringsfasen	Gjennomsnittlig deltakerandel ved et utvalg representative trosopplæringstilbud
Prostier			
Hamar domprostl	6 av 8		
Ringsaker	0 av 6		
Vinger/Odal	1 av 10		
Solør	6 av 10		
Sør-Østerdal	25 av 25	130	Dåpssamtale 100%, 4år 56%, 6år 10%, 11år: 9%, Konf: 81%, 15+: 9% SUM: 44%
Nord-Østerdal	4 av 18		
Sør-Gudbrandsdal	2 av 17		
Nord-Gudbrandsdal	17 av 17	60t + 60t (konf), 120	Dåpssamtale 95 %, 4år: 82%, 6år 10%, 11år:0% Konf: 87%, 15+: 0% SUM: 47%
Hadeland/Land	2 av 14		
Toten	15 av 15	182	Dåpssamtale 95% 4år: 81%, 6år 5%, 11år: 35%, Konf: 80%, 15+: 22% SUM: 53%
Valdres	1 av 24		
Hamar bispedømme	84 av 164	144	~ 50 %

Tall for menigheter som kom med i trosopplæringsreformen i 2008-2010

LysVåkne ungdommer i Hunn kirke . Foto: www.kirkenmin.no

84 av 164 sokn har fått midler gjennom trosopplæringsreformen. Det gis gjennomsnittlig 144 timer trosopplæring i menigheter i gjennomføringsfasen. Menigheter som skal få sine planer godkjent i 2011, signaliserer at målet om 315 timer ikke er realistisk å nå med tilgjengelige ressurser.

Prostier i gjennomføringsfasen (2008-2010) har gjennomsnittlig ca 50 % oppslutning på utadrettede trosopplæringstilbud. Dette er en økning fra 40 % i 2009. Gjennomsnittlig deltakerandel på enkelttiltak for menigheter i gjennomføringsfasen 2008-2009, var 65 %.

Tilbud som gis etter konfirmasjonstid er variabelt. Der det satses bevisst på dette arbeidet, gir det forholdsvis stor deltakelse.

Vi har 85 ungdomsledere på kontrakt i 2 år. Disse brukes aktivt inn i trosopplæring i tillegg til rent konfirmantarbeid. 60 av dem er fjorårskonfirmanter og utgjør 22 % av kullet. (Gjøviks årsrapport)

Vi kan se ulike **utfordringer** knyttet til 3 forskjellige faser i trosopplæringsreformen:

- ♦ 1. fase, hvor oppstart, eierskap og begynnende prosesser har hovedfokus: Stor og involverende møtevirksomhet fører til at tidsplaner forskyves.
- ♦ 2. fase, hvor begynnende planarbeid skal gjøres og tilbud gis: En krevende fase; utfordrende å få søkere til stillinger; krevende å få frivillige med i trosopplæringsarbeidet; sliter med rapporteringsverktøy.
- ♦ 3. fase, hvor planarbeid skal ferdigstilles og godkjennes: Vanskelig å nå 315 timer trosopplæring med breddefokus. Nytt veiledningsbehov.

Små menigheter i store geografiske områder gir utfordringer for stillingsstørrelser. Engerdal i Sør-Østerdal har fortsatt ingen ansatt. Dette gir manglende måloppnåelse. Nord-Gudbrandsdal har flere sårbare mindre enheter.

Trosopplæring på det beste både involverer og berører mange arbeidsområder. Samtidig erfarer vi at dette genererer behov og ønsker om kunnskap og videre opplæring fra bispedømmet. Samvirke mellom ulike grupper er viktig for å lykkes med en god ressursfordeling, tjenelig organisering, bred motivering, lokal forankring og eierskap. Etterspørselen har økt betydelig det siste året for å støtte disse lokale prosessene. Behovet er størst under oppstart, men det er behov for støtte frem til biskop har godkjent lokal plan for trosopplæring. I tillegg har trosopplæringen omfattende rapporteringskrav som krever oppfølging fra bispedømmet langt ut over det som er normalt innen andre arbeidsfelt.

Skjemaet for menighetenes årsstatistikk egner seg i liten grad til å fange opp den virksomhet som trosopplæringen driver. Av denne grunn er veldig lite av trosopplæringen i prostiet rapportert av menighetene i menighetenes årsstatistikk. Arbeidet som gjøres i trosopplæringen, assosieres ikke umiddelbart med spørsmålene.

Videre må det jobbes intensivt med *Størst av alt-verktøyet*, på flere plan. Helheten må tydeliggjøres, fra gode definisjoner av hvilken informasjon som ønskes innhentet, hvem som skal rapportere hva og hvor, i hvilken sammenheng denne informasjonen er nyttig, hvem som gir nødvendig opplæring til menighetsstaben osv.

Trysil har gjort evalueringer og brukerundersøkelser på tiltak blant brukere, frivillige medarbeidere. De erfarer at dette gir bedre grunnlag for videre arbeid. Se vedlegg 3.

Strategier for å holde dåpstallene høye

Det viktige strategiske målet, å holde dåpstallene høye, har blitt løftet fram i flere sammenhenger i 2010. Gjennom prostibesøk har biskopen hatt fokus på dette overfor kirkelige ansatte, det har vært løftet fram på visitas overfor menighetsråd, og prostene har vurdert tiltak for dette. Flere har drøftet det i prestekonvent.

Tiltak for å holde dåpstall høye handler mye om omdømmebygging. Flere proster understreker at kvalitet på møtet med kirkens ansatte, og med kirkens gudstjenester og kirkelige handlinger har stor betydning for om dåp blir et naturlig valg.

Dåpssamtalen løftes fram som et viktig redskap for å skape gode møter med kirken. Flere større menigheter har gått bort fra hjemmebesøk av tidshensyn. Menigheter med mange dåp prøver ut felles samlinger for dåpsforeldre. Disse får da i større grad preg av å være undervisning om dåp, enn rom for samtale og relasjonsbygging. Flere proster anbefaler at dåpssamtalen holdes individuelt, og i hjemmet.

Samtalene fungerer erfaringsmessig best når de foregår i hjemmet. Dette er en god investering, som gjør at dåpsfamiliene får et mer fortrolig forhold til kirken.” (Vinger og Odal)

Selve dåpsgudstjenestens preg blir trukket fram som betydningsfull for å bevare høye dåpstall på sikt. Barnet og dåpen må i fokus, og familien må bli tatt imot på en måte som skaper trygghet og gode opplevelser. Større rom for involvering og integrering av dåpsfamilien i gudstjenesten er positivt.

Fra Lønnsjøen, Kolbu i Østre Toten. Foto: Kolbu menighetsblad

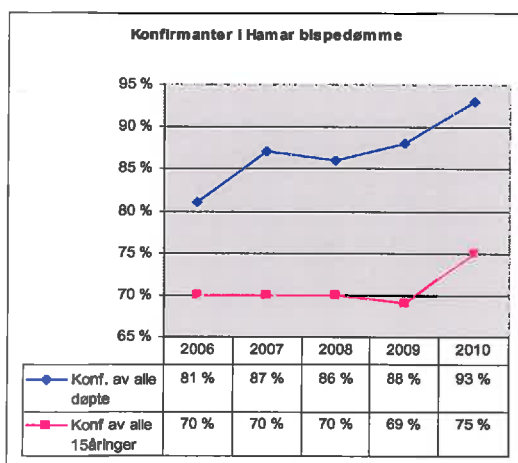
Dåp er det sterkeste uttrykk for tilhørighet. For at slik tilhørighet skal få uttrykk i dåp, må foreldrene selv ha en slik tilhørighet eller et tillitsforhold til kirka. Slik tillit og tilhørighet bygges meget langsiktig. Det dreier seg mest grunnleggende om hvordan barn og ungdom gjennom måten trosopplæring og konfirmasjon drives på, utvikler sitt tilhørighetsforhold til kirka, slik at når de selv får barn er det "naturlig" å søke dåp for eget barn. (Sør-Østerdal)

Konfirmanter

Konfirmasjonsprosenten i Hamar bispedømme har økt de siste fem årene fra 81 % av alle døpte i 2006 til 88 % i 2009. Sammenlignet med antall 15-åringer totalt, har konfirmasjonsprosenten ligget stabilt på 70 %. I 2009 var den 69 %.

I 2010 var tallet på konfirmerte 3 558. Antall 15-åringer totalt var 4 716. Det betyr at 6 % flere av alle 15-åringer konfirmerer seg i Hamar bispedømme.

Dersom vi sammenligner antall konfirmerte med antall døpte i 1995 (3 824 døpte) ser vi også en økning på 5 % fra 2009 til 2010. 93 % av antall døpte ble konfirmert i 2010. Dette er en markant økning av antall konfirmerte i Hamar bispedømme.

På prostinivå ser vi at 9 av 11 prosti har hatt økning. Økningen kan blant annet ha sammenheng med at kvaliteten på konfirmasjonsarbeidet er styrket i mange menigheter som har fokus på trosopplæring.

Medvirkende til den positive utviklingen er også 40 menigheter... Samarbeid får utrolige ting til å skje med konfirmantleirer og ledertrening til unge i mange menigheter i flere prostier. Konfirmantleirene betjener 700

konfirmanter, 120 ungdomsledere, 100 foresatte. Flere mindre menigheter med begrensede ressurser opplever å få styrket konfirmantarbeidet gjennom dette tiltaket.

Økningen kan også tilskrives det grundige arbeidet menighetene gjør i forbindelse med selve konfirmasjonsdagen. Økende oppslutningen om konfirmasjonsgudstjenesten viser at konfirmasjonsdagen har styrket sin posisjon som høytidsdag for hele familien. Flere steder holdes nå konfirmasjonsgudstjenester også på lørdager for at flere skal kunne få plass i kirkene.

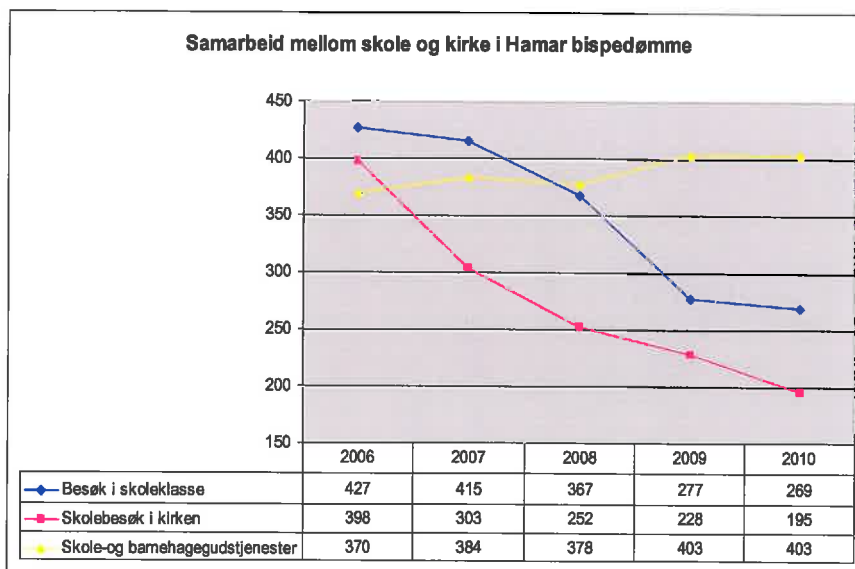
Ungdomskonsulent / Ungdomsråd

Ungdomsrådet (KIME) har i 2010 jobbet videre med klimafokuset fra forrige år, og har med bakgrunn i dette opprettet en "konkurrans" om å bli miljøprosti. KIME arbeider for at alle menigheter i Hamar bispedømme skal være "grønne menigheter" i løpet av 2-5 år.

I 2010 gikk man bort i fra å ha en tradisjonelt ansatt ungdomskonsulent, og har i stedet engasjert KM Event AS til å ivareta oppgavene. KM Event er en del av Norges KFUK/M og har blant annet ansvaret for organiseringen av KFUK/Ms nasjonale Tenåringstreff som holdes fast på Gjøvik. Forholdene ligger godt til rette for at synergieffekt med KM Event skal kunne styrke arbeidet blant unge i bispedømmet.

Skole/kirkesamarbeid

Satsingen på å styrke samarbeidet mellom skole og kirke de siste årene gir nå resultat i forhold til skolegudstjenester. Antall skolegudstjenester var på samme nivå i 2010 som året før, 9 % flere enn i 2006. Prostene rapporterer om mindre uro.

*Den problematikken vi hadde om skolegudstjenester til jul i 2009, har vært så godt som fraværende siste året. Den bevisstgjøringen som skjedde både hos oss, i folket og i skolene har ført til bedre relasjoner mellom kirke og skole.
(Sør-Gudbrandsdal)*

*Diskusjonen om skolegudstjenester før jul er stilnet. Med ett unntak er motsetninger bilagt og samarbeidet med skolene godt. For noen skoler er det blitt tydelig at julegudstjenesten ikke er en skoleavslutning, men en adventssamling i kirken.
(Hamar)*

Samtidig som samarbeidet styrkes rundt skolegudstjenester, erfarer vi et sammenbrudd i forhold til antall skolebesøk i kirken. Antall skolebesøk i kirken har hatt den mest markante nedgangen i 2010 – 51 % færre enn i 2006. Antall besøk i skoleklasser har også gått ned i 2010 – 39 % færre enn i 2006. Vi viser til side 15 i årsrapporten for 2009 for vurderinger rundt denne nedgangen. Denne utfordringen bør følges opp nærmere i forhold til både skoleledelse og prester.

I september besøkte kirkestatsråden Hamar bispedømmekontor. Fra venstre: Fylkesmannen i Oppland, kirkestatsråden, biskopen, stiftsdirektøren og fylkesmannen i Hedmark. Foto: F. Knutsen

Kirkestatsråden bidro til å rette fokus på samarbeidet mellom skole og kirke under sitt besøk til Hamar i september 2010. Fylkesmennene i Hedmark og Oppland deltok i seminaret sammen med flere fagpersoner.

Biskopen følger systematisk opp det lokale samarbeidet under visitasene, hvor dette blir tematisert under fellesmøter for skoleledelse og prester.

Studentpresttjenesten

Studentpresten for Høgskolene på Lillehammer og Gjøvik er svært godt etablert. Det rapporteres om 172 individuelle samtaler (128 i 2009) og om relasjonsbyggende aktiviteter omkring velferd og trivsel både for studenter og ansatte. Studentpresten skriver:

Studentprestens virksomhet på høgskolene bygger i stor grad på samarbeidet mellom studenter og ansatte og på tvers av fagmiljøene. Drivkraften i dette arbeidsfellesskapet er gjensidig respekt, åpenhet og tillit.

En bredt sammensatte referansegruppe, med representanter fra både høgskoleledelse, studentorganisasjoner, og studentsamskipnad, er av stor betydning for en god forankring av studentprestens arbeid. Studentprest for Høgskolen i Hedmark er nå tilsatt i 60 % stilling, og vil tiltre mars 2011.

2.3 Lokalt forsøks- og utviklingsarbeid

Resultatmål	Det skal legges til rette for lokalt forsøks- og utviklingsarbeid, bl.a. gjennom økt samarbeid på tvers av menighets- og kommunegrensar, slik at kirkens organisering og forvaltning er funksjonell, kostnadseffektiv og brukerorientert. Tilsvarende mål gjelder for Kirkerådets og bispedømmerådene egen organisasjon og forvaltning.			
Styringsparameter	Omfang og virkning av forsøks- og utviklingsarbeid i bispedømmet			
Indikatorer	Andel fellesråd som deltar i forsøk/har etablert samarbeidsordninger på tvers av sokne-/kommunegrensene		Antall menigheter som deltar i forsøk med sammenslåtte menighetsråd	
	Andel	Navn	Antall	Navn
Hamar domprosti	3 av 48	Hamar, Løten, Stange		
Vinger/Odal			2	Sand og Mo
Solør			6	Åsnes, Gjesåsen, Åsnes Finnskog, Hof, Arneberg, Hof Finnskog
Nord-Østerdal	4 av 48	Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal		
Sør-Gudbrandsdal			2	Øyer og Tretten
Nord-Gudbrandsdal			10	Heidal, Sel, Nord-Sel, Dovre, Dombås, Lom, Bøverdal, Garmo, Lesja, Lesjaskog
Valdres			3	Lomen, Slidre, Røn

Prosten i Nord-Østerdal rapporterer at forsøksperioden for samarbeidet mellom de fire fellesrådene nå er over. Evaluering viser et ønske fra alle fellesråd om at samarbeidet som er etablert i prosjektperioden bør videreføres i en eller annen form. Det har vært et savn at to av fellesrådene i prostiet ikke har vært med i prosjektet. Kommunene ser positivt på samarbeidet.

23 menigheter deltar i forsøk med sammenslåtte menighetsråd. Samarbeidet mellom fellesråd i Hamar domprosti har fokusert på trosopplæring. Hamar er vertskap og økonomiforvalter.

Vi ser ellers mye samarbeid mellom menigheter rundt trosopplæring. Ved prostittildelinger har 53 menigheter (i Toten, Sør-Østerdal og Nord-Gudbrandsdal) valgt fellesrådet som enhet. Menighetene erfarer at de kan få utrettet mer når de samarbeider om trosopplæringen.

40 menigheter... Samarbeid får utrolige ting til å skje favner om 40 menigheter fra forskjellige fellesråd og prosti i Hamar bispedømme. Se side 17.

2A Omsorg og solidaritet

Antall diakonstillinger er fortsatt 19, hvorav 15 med statlig refusjon. De fleste er diakoner med full kompetanse. Det er viktig for den faglige kvaliteten av arbeidet. Finansieringen av stillingene er sårbar. Diakonstilling i Søndre Land vil opphøre p.g.a. manglende lokal finansiering, til tross for statlig refusjon på 50 % lønnsmidler.

6 av 11 prostier har ingen eller kun en diakonstilling. Flere av prostene peker på behovet for diakonstillinger til å løse diakonale oppgaver.

Den store utfordringen ligger i møte med en stadig eldre befolkning, med mange i hjemmebasert omsorg, og på institusjoner. Ensomheten hos de som er alene og bundet til hjemmet på grunn av sviktende helse er stadig nevnt. Pasienter, hjemmeboende så vel som de i trygdeboliger, på aldershjem og sykehjem representerer en stor utfordring for kirken. Gruppen vi snakker om har liten bevegelighet, men skal få hjelp til sine religiøse- og livssynsbehov. Samhandlingsreformen er også en stor utfordring for kirken. (Hamar)

Bispedømmerådet har initiert et arbeid med innsamling av materiale fra menighetene om behov for diakonstillinger, og hvilke diakonale behov/oppgaver de ser som mest presserende.

Plan for diakoni har vært tema på prostkurs med menighetsråd, diakoniutvalg, diakoner og prester som målgruppe. Kursene ble gjennomført i samarbeid med regionkonsulent for Kirkens Nødhjelp og regionleder for Det norske Misjons- selskap. Til sammen 150 personer deltok.

Resultatet av diakonikursene kan avleses i antall nye diakoniplaner. Sammenliknet med årsrapporten fra 2009 er det en økning fra 79 til 92 diakoniplaner.

Den nye diakoniplanen for kirken har skapt mye positiv energi i den diakonale tenkningen rundt omkring i menighetene. Mange har tatt tak i utarbeidelsen av en lokalt tilpasset plan for lokalmenigheten, mens andre mer har latt seg utfordre av delaspesker ved planen. (Hadeland og Land)

Utfordringene som prostene peker på er: 1) flere sokn ser seg ikke tjent med å lage egne planer p.g.a. manglende ressurser (diakoner) til å følge opp planene, 2) små sokn synes det er krevende og heller ikke nødvendig med egne planer siden det de gjør av frivillig diakonalt arbeid er oversiktlig og greit, 3) mangel på frivillige, 4) liten kontinuitet blant prestene (som pådrivere der det ikke er diakoner).

Når det gjelder **integrering av flyktninger og innvandrere**, viser rapporteringen et mangfold og økende grad av tiltak og aktiviteter: Internasjonal kafèvirksomhet, besøk til/kontakt med asylbeboere, skyss og annen tilrettelegging for gudstjenestedeltakelse, samtaler og sosiale sammenkomster med språkoplæring og kunnskapsformidling om norsk kultur, sportslige aktiviteter, middag-på-tvers-samlinger, flerkulturelle fester og julefeiringer, internasjonalt forum, barnegospel og TenSing, gjensidige besøk i hjemmene, datahjelp, tolketjenester m.m.

Antall sokn med tiltak for integrering av innvandrere/flyktninger

Hamar	Ringsaker	Sør-Østerdal	Nord-Østerdal	Solør	Vinger og Odal	Nord-Gudbrandsdal	Sør-Gudbrandsdal	Toten	Hadeland og Land	Valdres	Sum Hamar bispedømme
2	1	4	0	1	1	7	2	7	3	3	31

Et positivt særpreg synes å være en økt grad av gjensidighet i flere av tiltakene, samt økende grad av deltakelse på tvers av etniske og kulturelle grenser. Det kan også synes som om det er en økumenisk trend i og med at flyktninger og innvandrere med bakgrunn i andre kirkesamfunn søker til – og blir inkludert i norske menigheter.

Internasjonal diakoni

Det ble satt ny rekord for Kirkens Nødhjelps (KN) fasteaksjon med vel 2,3 mill. kroner. Dør-til-dør innsamling favner 80% av alle menighetene, offergaver 8%. Totalt 143 (138) av 164 menigheter - dvs 88% - var involvert i aksjonen.

Som en oppfølging av klimaseilasen til København i desember 2009, arrangerte KN en regional klimakonferanse på Hoff i Østre Toten. Politisk beslutnings- påvirkning var hovedtema med deltakelse fra Stortingspolitikere fra Hedmark og Oppland.

Misjonsavtaler har økt fra 101 til 110. Dette er et resultat av prostikursene i diakoni, der misjon knyttet til diakonale prosjekter ble presentert.

3. juni 2010 kunne stiftsdirektør Siv S. Birkeland motta Miljøfyrtårnsertifikatet fra ordføreren i Hamar

Antall **grønne menigheter** har økt fra 16 til 28 sokn. Dette er likevel ikke et tilfredsstillende antall. Det kan synes å være en viss motstand mot å gå inn i prosessen. Flere menigheter opplever å være miljøbevisste uten at de ønsker å dokumentere det. De oppfatter at de skal tilfredsstillende regionalt og sentralt kirkelig nivå, mer enn at de selv skal bli enda bedre forvaltere av skaperverket gjennom praktisk handling. Vi ønsker å bemerke at det er grunn til å vurdere formen på plakaten med informasjon om Grønn menighet. Både den gamle og den nye plakaten har en form som kommuniserer dårlig.

Hamar bispedømmekontor ble sertifisert som **Miljøfyrtårn** i 2010. Ordfører Busterud i Hamar overrakte diplomert i forbindelse med et prostemøte.

Ett kirkelig fellesråd har gjort vedtak om å bli sertifisert som Miljøfyrtårn. Interessen for dette vil bli kartlagt og danne grunnlaget for det videre arbeidet.

2B Kirken i lokalsamfunnet

Visitaser

Det er i 2010 gjennomført visitas i seks fellelrådsområder. Visitasene går nå over fem dager, der den ene dagen blir benyttet til å forberede utfordringer og visitasforedrag.

Visitasen i Ringsaker kirkekommune, som også utgjør et prosti, ble gjort i to omganger, på til sammen ti dager. Vi ser utfordringen med å visitere flere tidligere prestegjeld samtidig, men det synes ikke gjennomførbart med mer en seks visitaser i året. Visitasen fungerer som et godt strategisk redskap. Menighetene tar et helhetlig blick på sitt arbeid, og tema som trosopplæring, gudstjenesteliv, kirke-/skolesamarbeid, og planarbeid i menighetene settes systematisk på dagsorden. Det avholdes konsekvent oppfølgingsmøter i form av et plan- og strategimøte med råd og ansatte innen ett år etter visitasen.

Kultur

Det er stor kulturell aktivitet i bispedømmet når det gjelder innslag under gudstjenester og egne kulturarrangement. Vi har registrert over 910 forskjellige aktører i 2010. 23 menigheter søkte og fikk støtte til forskjellige kulturarrangement. Blant bidragsyterne var: Norsk kulturråd, Oppland fylke, Ringebu kommune, Norsk forfattersentrum.

Gudstjeneste i Holøydalen, under visitas i Tolga. Foto: Jens Nygård

Vi har hatt kulturrådgiver i 5 måneder i 2010. Tiden har blitt brukt til strategiarbeid – å beskrive og definere fokus og profil på kulturrådgiverens oppgaver.

Kulturrådgiveren har deltatt på 6 prostimøter med omtrent 80 av bispedømmets menigheter, hvor det ble informert om kulturrådgivernes virksomhet. Det er utformet en oversikt over relevante tilskuddsordninger med til sammen ca 170 poster som gir mulighet til rask og konkret respons på henvendelser. Det er også utarbeidet en oversikt over aktuelle organisasjonsformer for de kulturaktører som føler at arrangementet vokser ut av rammen et menighetsråd eller et fellelråd kan forsvare. Strategien har så langt båret frukt i form av mange og varierte henvendelser, som igjen har ført til assistanse ved skriving av søknader, anbefalinger av organisasjonsform, samt møtevirksomhet.

Det knytter seg forventninger til at Kirkerådet i samarbeid med kirkelige kulturaktører og kulturrådgivere i andre bispedømmer vil bidra til at det utarbeides en strategi for en framtidig kirkelig kultursatsing.

Biskop og diakonirådgiver deltok på den årlige **trafikkmarkeringen** rett over nyttår i begge fylkene, h.h.v. i Stor-Elvdal i Hedmark og Søndre Land i Oppland. Samarbeid mellom Statens Vegvesen, politiet og kirken er viktig for disse minnemarkeringene.

Det er stadig økning i antall **plan- og bygningssaker** (41 i 2010), noe som antagelig skyldes at kommunene etter hvert blir oppmerksomme på bispedømmerådet som statlig høringsinstans.

Saker i medhold av Gravferdsloven.

Bispedømmerådet har godkjent endring av kirkegårdsvedtekter i 3 fellesrådsområder, og behandlet 6 saker i forhold til kirkegårdsplaner.

Saker i medhold av Kirkeloven (Kirkebygg, inventar og utstyr)

Saksmengden er den samme som de siste par årene (38 saker). Behov for montering av lerret i kirkerommet kommer som konsekvens av både trosopplæringsreformen og liturgireformen. Antallet saker vedrørende kirketekstiler, inventar og utstyr ligger også på samme nivå som tidligere år (26 saker).

¶ over 10 år har det råtnete tårnet på Tretten kirke i Øyer stått ved siden av kirken. Foto: Hamar bispedømme

Det har vært oppussing, restaurerings- og brannsikringsarbeider i flere kirker, men generelt er det anstrengt kirkeøkonomi. Dette kommer særlig til uttrykk gjennom media vedrørende oppvarming og stengning av kirker i kuldeperioder. Resultatene i innbyggerundersøkelsen foretatt av DIFI, viser at også folk flest ser et generelt vedlikeholdsbehov ved kirkebygg og kirkegårder.

Kirken og kirkegården

Valdres er "stavkirkedalen" og utfordres ofte på tema kulturminne/lokalkirke. Et "stavkirkeforum" med kirkevergene og prostene møtes jevnlig med Valdres natur- og kulturpark og "Valdres Destinasjon" til drøftinger av praktiske utfordringer i skjæringspunktet turistattraksjon/soknekirke. Valdres natur- og kulturpark har bistått kirken med å få laget et "Kyrkjepass for Valdres". Se side (under pilegrim)

Kirkebyggets generelle betydning kommer ellers tydelig til uttrykk gjennom det store engasjementet rundt bygging av ny kirke i Våler.

Prostene rapporterer om i overkant av 20 livsnøytrale seremonirom. Totalt sett er etterspørselen svært liten og sannsynligvis byrelatert. Det er bare prostene i Sør-Gudbrandsdal og Hamar som har registrert et klart behov.

III. Prestetjenesten og presteskapet

Det er så mye en skal gjøre. Jeg mener at den åndelige delen av prestetjenesten må prioriteres (...) hva med å være, kvile i samværet med Gud?(Toten)

Vi lar den erfarne, avtroppende prosten komme med et lite hjertesukk, som kan ligge som et bakteppe til alle statistikker og fakta i dette kapittelet.

Hovedmål	Bevilgningene til prestedtjenesten har som mål at alle menigheter i Den norske kirke skal ha fast geistlig betjening, slik at tjenesten er nærværende i alle lokalsamfunn. Alle sokn skal være betjent av en eller flere prester.		
Styringsparametre	Prestedekning	Rekruttering	
Indikatorer	Gjennomsnittlig antall kirkemedlemmer pr. prestestilling Tall fra 2009 i ()	Antall ledige prestestillinger i bispedømmet	Antall prester som har fratrudd stillinger før fylte 67 år, eksklusiv overgang til annen prestestilling
Hamar bispedømme	2716 (2532)	1	2

Vi hadde i 2010 120 årsverk fordelt på 122 prestestillinger. Kirkemedlemmer pr. prest har gått noe opp fra 2009, fra 2532 til 2716, men fortsatt er kirkemedlemmene pr. prest i Hamar lavere enn landsgjennomsnittet. Antall avtalte årsverk er 2 flere enn i 2009, totalt 120 årsverk. Det er 1 stilling som sto vakant ved årsskiftet, en 40 % prostipreststilling som skal knyttes opp mot betjening av turisme i Trysil.

Antall prester pr. sokn er 0,7, mens landsgjennomsnittet er 1. Hamar bispedømme har mange sokn med lav folketetthet. Én sokneprest kan dermed ha ansvar for flere sokn. Det er ingen endring i forhold til foregående år.

Tett samarbeid med prostene og en lojal oppfølging av økonomiforvaltningsplanen for prostiene bidrar i betydelig grad til at et lite merforbruk i 2009 ble snudd til et lite mindreforbruk i 2010. Samtidig er det slik at det i enkelte prostier har vært vanskelig å få tak i vikarer ved sykdom eller annen vakanse. Dette medfører innsparinger i forhold til budsjett som ikke nødvendigvis er ønsket. Arbeidet med oppdatering av presteressursoversikten pr. prosti gir grunnlag for videre god økonomisk styring.

I 2010 har vi sett betydningen stabil prestedtjeneste har for gudstjenestetilbud og – oppslutning.

Rekruttering

Hamar bispedømme har hatt 13 utlysninger i 2010. 2 stillinger var lyst ut 2 ganger. Kun 1 av stillingene står ubesatt. Det er midlertidige tilsetninger i de stillinger som ikke er besatt. Antall søknader pr. stilling har gått betraktelig ned fra 2009 til 2010, fra 5,6 søknader pr. stilling i 2009 til 3,5 i 2010. Andel midlertidig tilsatte er lavere i Hamar enn gjennomsnittet for hele landet, 6% (inkl. pensjonister) mot gjennomsnitt for landet 14%.

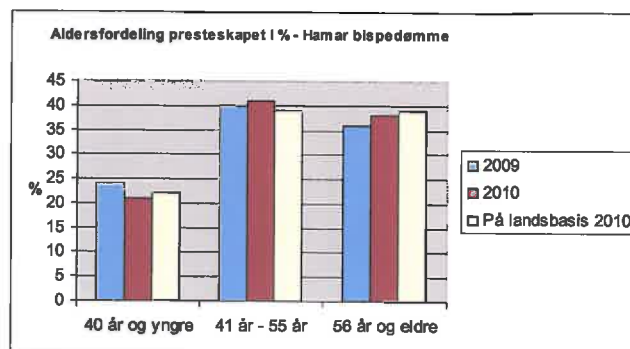
26 % av søkerne er under 40 år og er likt fordelt mellom kvinner og menn. 54 % er i alderen 41-55 år.

Hamar er ett av 4 bispedømmer som har positiv tilflyt til prestedtjenesten, +2, mens landsgjennomsnittet er -4. 4 av dem som ble tilsatt i Hamar bispedømme kom fra andre typer stillinger enn prestedtjeneste. Av de som fratrudd var det bare to som ikke gikk til annen prestestilling eller ble

Tina Møllersdatter Solbakken ble ordinert i januar, til tjeneste som prostiprest i Nord-Østerdal.
Foto: Gunnar Gran

alderspensionert. 3 av de 4 har tidligere tjenestegjort i Hamar bispedømme, 1 som stiftspraktikant og 2 som prester.

Vi har en utfordring når det gjelder fremtidig rekruttering, da gjennomsnittsalderen er høy, og mange prester vil gå av med pensjon de neste årene. 38 % av de fast tilsatte er over 56 år, mens kun 21% tilsatte i Hamar bispedømme er under 40 år.

Livsfasepolitisk dokument 2 for Hamar bispedømme er ferdigstilt i 2010, og tar hensyn til de yngre prestene i etableringsfasen. Dette anses som et rekrutteringstiltak for å tilrettelegge arbeidsforholdene for unge prester i småbarnsfasen. En viktig faktor for dette er å ha gode arbeidsplaner som gir forutsigbarhet når det gjelder fri og ferie. Videre inkluderer dokumentet en plan for oppfølging av nyutdannede og nytilsatte prester. Vi har erfart hvor viktig det er å ha et spesielt fokus mot de behov nyutdannende i dag opplever. Forventningene må avklares både fra arbeidstakers og arbeidsgivers side.

Det er i løpet av 2010 forhandlet fram ytterligere 6 dager fri for seniorer over 62 år, i henhold til Hovedtariffavtalen 5.9b.

Seniorpolitisk dokument, som er del 1 i Livsfasepolitikken, blir brukt aktivt for å beholde prestene lenger i arbeid. I tråd med prioriterte tiltak i dokumentet, er det for 2011 foreslått brukt en vesentlig del av mindreforbruket i 2010 til vikarmidler i forbindelse med avvikling av seniordagene. For å illustrere størrelsen på utfordringen, har det prostiet som har flest prester over 62 år (8 av 15 prester) regnet ut hvor mye arbeidstid som går med til avvikling av seniordager. 8 prester har rett til 152 dager fri, dvs 30 hele uker og 2 dager, eller 65 % av ett årsverk.

Flere av våre eldre prester har spesielle tiltak som fritak for konfirmantarbeid, ekstra kontorressurs og fritak for beredskap.

Vi søker midler for 2012 for å kunne iverksette et annet prioritert tiltak, å tilby 100 % lønn og 80 % arbeid for en gruppe prester fra det året de fyller 65 år og to år fram i tid.

I 2010 startet Hamar biskop en ny tradisjon med årlig besøk til de to teologiske fakultetene i Oslo, for å møte både studenter og ledelse.

Det er kun én utenlandsk statsborger som har søkt stilling i Hamar i 2010. Pr. i dag har vi 4 ansatte med tysk bakgrunn, 1 med dansk bakgrunn og 1 fra Madagaskar. Det tilsvarer ca. 3,3 % av de faste stillingene.

2.4 Prestetjenesten skal være tilpasset lokale forhold og utfordringer

Resultatmål	Prestetjenesten skal være tilpasset lokale forhold og utfordringer
Styringsparametre	Tjenestefordeling
	Andel menighetsprester som er gitt et spesialisert ansvarsområde Innen prostiet
Hamar bispedømme	0

Det er 3 av 122 tilsatte prester som ikke har skrevet under ny arbeidsavtale, 1 færre enn i 2009. Det er hensiktsmessig at endring i Kirkeloven nå vil medføre at alle prester har prostiet som tjenstedistrikt.

Alle prester har stillingsbeskrivelser, og disse blir evaluert og oppdatert jevnlig. I Hamar bispedømme er det foreløpig ingen spesialiserte prester som jobber systematisk på tvers av prostigrensene.

Det har i flere år vært jobbet med å få på plass gode arbeidsplaner for alle prester, men status er langt ifra tilfredsstillende. Dette gikk tydelig fram av HMS-undersøkelsen blant presteskaper, gjennomført i november (se punkt 2.7). Gode arbeidsplaner anses som avgjørende grunnlag for flere av resultatindikatorene, og omtales under punkt 2.7

Kirkelig betjening ved sykehus

I Hamar bispedømme er prestatjenesten ved Sykehuset Innlandet satt under press. Lillehammer sykehus har etter ett års vakanseperiode valgt å redusere prestatjenesten fra 100 til 50 % stilling. I Elverum har presten 40 % permisjon uten at det settes inn vikar, og på Gjøvik er også stillingen redusert fra 100 % til 80% de senere år. Ved Tynset sykehus har man fjernet en mindre brøkstilling for sykehusprest. Sykehusene har ingen beredskapsordning eller vaktordning som sikrer tilgang på prestatjeneste på kveld, natt, helger og høytider. Ved sitt årlige møte med biskopen advarte sykehusprestene bispedømmet om å stille ressurser til disposisjon gratis for helseforetakene. Dette er en spesialpresttjeneste som krever særlig kompetanse.

Noen proster tar nå til orde for å knytte sykehusprestene til bispedømmet, på lik linje med fengselsprester og studentprester.

Dette er så alvorlig at prestatjenesten ved sykehusene bør løses fra Helseforetakene og knyttes til biskopen. Først da tas det ansvar for at stillingene opprettholdes og tjenesten ivaretas på en forsvarlig måte. (Sør-Gudbrandsdal)

Disse stillingene ligger under en annen struktur, men det er ikke å nekte for at det er ønskelig å endre dette. (Toten)

Sykehusprestene uttrykker uro for hva en endring i ansettelsesforhold vil gjøre med prestens status som medspiller i det tverrfaglige samarbeidet rundt pasientene. Samtidig understreker de betydningen av spesialistkompetanse for å arbeide i helsesektoren, og den helhetlige omsorgen som prestatjenesten bidrar til

I det årlige **møtet med spesialprestene**, var temaet hvordan institusjonsprestene forholder seg til livsynsmangfoldet og krav om likebehandling av mennesker med ulike livssyn. Spesialprestene viser stor faglig integritet gjennom å bistå mennesker av andre livssyn med å finne alternativ religiøs betjening. Samtidig har de gjennom sin kompetanse og erfaring en solid faglig bakgrunn, som ofte ikke kreves av representanter for andre livssyn. Spesialprestene blir derfor ofte benyttet som samtalepartnere for personer uten tilknytning til kristen tro eller Den norske kirke.

2.5 Kompetanseutvikling

Resultatmål	Prestene skal stimuleres til å utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten
Styringsparametre	Etter- og videreutdanning
Indikator	Gjennomsnittlig antall studiedager pr. prest
Hamar bispedømme	7,2

Det er positivt at indikatorene nå er endret fra å måle andel prester deltatt på etterutdanningskurs til det mer sakssvarende antall studiedager pr. prest. 7,2 dager studiepermisjon pr. prest i Hamar bispedømme er over landsgjennomsnittet, som er på 6,5 dager. 80 % av de ansatte har deltatt i kompetanseutvikling, noe som er en økning på hele 30 % fra 2009. Økningen er et resultat av jobbing over flere år for systematisk å legge til rette for egenutvikling for alle prester hvert år. Vi oppfordrer prostene til å legge inn 20 % egenutvikling i alle arbeidsplaner.

30 % av budsjetterte midler til regional etterutdanning (REU-midler) er bevilget til prostivis kompetanseutvikling. Flere har studieopplegg som gir opptil 20 studiepoeng. Antall søknader til REU har gått ned de siste årene, og denne trenden fortsetter. Dette gjør at flere søknader blir innvilget helt eller delvis. 13 av 15 søknader om REU-midler er innvilget i 2010. Det er liten forskjell på andelen mellom kjønnene når det gjelder innvilgede søknader.

Det uttrykkes ofte ønske om arbeidsveiledning, men når tilbudet kommer, er det få som melder seg på. For å kunne utnytte ressursene som årlig settes av til ulike veiledningstiltak, ønsket vi gjennom en enkel spørreundersøkelse å få tilbakemelding fra prestene på hvordan tilbud om veiledning og retreat fungerer og oppleves. Svarprosenten på undersøkelsen var lav, ca 25 %. For 2011 opprettholdes tilbud om gruppeveiledning, men vi ser stort behov for mer individuelt tilpasset veiledning. Arbeidet med oppfølging av undersøkelsen vil fortsette i 2011.

2.6 Kvinner i kirken

Resultatmål	Det skal motiveres og legges til rette for at flere kvinner søker tjeneste som menighetsprester og innehar lederstillinger i kirken.	
Styringsparametre	Kvinnandel	
	Kvinneandel i faste prestestillinger (%)	Kvinneandel i stillinger som biskop og prost (%)
Hamar bispedømme	32(32)	25(25)

Tall for 2009 i parentes. Lederstillinger er definert som biskop, domprost og prost

Det har ikke vært noen endring i kvinneandelen blant ansatte i Hamar bispedømme. Hamar har i utgangspunktet en stor kvinneandel. Kvinneandelen på landsbasis er 26,2 % i 2010 og 25,7 % i 2009, mens Hamar har 32 % i begge årene.

Kvinnelig ledelse i Hamar bispedømme. Fra venstre prost Anne Hilde Øigarden, prost Gerd Th. Christensen, kirkeminister Rigmor Aasrud, biskop Solveig Fiske og stiftsdirektør Siv S. Birkeland. Foto: F. Knutsen

Det er ingen endring i andel kvinner blant ledere, 2 kvinnelige proster av 11 og biskop, det utgjør 25 %. Vi ser en utfordring i å rekruttere kvinnelige ledere.

Kvinner prioriteres ved etterutdanning. Det var 50 % kvinner som søkte og ble innvilget støtte om REU-midler i 2010. 72 % av de kvinnelige prestene har hatt studiepermisjon mot 80 % av totalt ansatte. Andelen kvinnelige prester i Hamar bispedømme som tar ut studiepermisjon er stigende .

Det har i løpet av 2010 vært 2 svangerskapspermisjoner, begge foreldrene er tilsatt som prester i Hamar bispedømme. Fedre tar nå ut mer av fødselspermisjonen, og mor kommer raskere ut i arbeid igjen.

Hamar bispedømme har kun 5 deltidstillinger pr. 30.11. og de er, noe overraskende, alle besatt av menn.

Kjønnsfordeling og gjennomsnittslønn blant presteskapet

	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling – alle ansatte (i %)	32(35)	68(65)	25(25)	75(75)	36(34)	74(66)
Kjønnsfordeling – heltidsansatte (i %)	33(34)	67(66)	25(25)	75(75)	36(33)	64(67)
Kjønnsfordeling – deltidansatte (i %)	0(29)	100(71)	0	0	0(29)	100(71)
Gjennomsnittslønn (i 1000 kr)	463(442)	476(459)	658(611)	582(558)	447(428)	463(404)

Tall for 2009 i ( ). Lederstillinger er definert som biskop, domprost og prost.

Som tabellen over viser, er lønnsøkningen for kvinner og menn så godt som lik. Når gjennomsnittslønnen for kvinner er lavere enn for menn, skyldes det alderssammensetningen. Flertallet av kvinner er unge og nyutdannede, men flertallet menn har lang lønnsansiennitet.

Kjønnsfordeling og gjennomsnittslønn blant ansatte på Hamar bispedømmekontor

	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling – alle ansatte (i %)	67(69)	33(31)	50(50)	50(50)	62(75)	38(25)
Kjønnsfordeling – heltidsansatte (i %)	64(67)	36(33)	0	0	70(62)	
Kjønnsfordeling – deltidansatte (i %)	100(100)	0(0)	0(0)	0(0)	100(100)	1(0)
Gjennomsnittslønn (i 1000 kr)	443(418)	475(453)	554(518)	510(486)	416(393)	451(420)

Tall for 2009i ( ). Lederstillinger er definert som stiftsdirektør og avdelingsleder.

2.7 Arbeidsvilkår

Resultatmål	Prestene skal ha gode arbeidsvilkår
Styringsparametre	Arbeidsmiljø
	Arbeidstid
Indikator	Gj.snittlig andel sykefravær (%)
Hamar bispedømme	2,5%(4,4%)

Tall for 2009 i ( ).

Sykefraværet i Hamar bispedømme er av det laveste blant bispedømmene, 2,5 % er legemeldt sykefravær og totalt sykefravær ligger på 2,7 %, det tilsvarer 6,3 dager pr. prest. I 2009 var sykefraværet 4,4 %. Sykefraværet er høyere hos de kvinnelige prestene i forhold til de mannlige. Kvinnelige prester har 8,9 fraværsdager, mens de mannlige har 5,1 fraværsdager. Aktivt bruk av IA-avtalen har gitt resultater, da vi har svært få langtidssykemeldinger i 2010. Det er innført gode rutiner på oppfølging med tanke på å få prestene tilbake i arbeid så snart det er mulig. De egenmeldte sykedagene er 0,5 dager for menn og 0,6 dager for kvinner. Den lave bruk av egenmeldinger ses i sammenheng med at det fortsatt ikke er kultur for bruk av egenmeldinger blant prestene. Vi har kun 2 langtidssykemeldt over 6 måneder i 2010, hvorav den ene nå er i tilbake i jobb, mot 6 i 2009. 1 har gått over på tidsbegrenset uføretrygd, mens de andre er tilbake i jobb.

Samarbeidsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv ble fornyet og undertegnet høsten 2010.

HMS-undersøkelsen høsten 2010 hadde en svarprosent totalt på hele 72,8 % og alle prostiene hadde en svarprosent på over 50%. Bakgrunn for den høye svarprosenten er et godt og aktivt arbeid fra hovedverneombudet. Gjennomsnittlig svar lå mellom 4,2 og 5,0 på en skala fra 1- 6.

Kort oppsummert: Høy score på trivsel og samarbeid, samt kommunikasjon med arbeidsgiver.

- ♦ 20 % var ikke fornøyd med opplæring/oppfølging. Dette må analyseres videre og rutinene må gjennomgås og klargjøres på nytt.
- ♦ 34 % av de som svarte oppga at de gikk på jobb selv om de var syke. Hovedverneombudet vil her se nærmere på hva som er det bakenforliggende.
- ♦ 13 % var ikke fornøyd med arbeidsplaner/arbeidsbeskrivelser.
- ♦ 17 % hadde ikke forutsigbar fritid.
- ♦ 25 % fikk ikke tatt ut avtalefestet fritid.

Resultatet vurderes totalt sett som bra, og nå har vi et godt grunnlag for videre arbeid. Forutsigbar fritid og mulighet til å ta den ut er det området som scoret lavest.

Som i fjor må vi sette søkelys på ikke uttatte ferie- og fridager. Det er pr. 30.11.2010 totalt 562 fridager som går tapt, mot 414 i 2009. En økning på 28 %. Det varierer mye fra prosti til prosti, fra 0 i ett prosti til 112 i ett annet prosti. Ved å analysere denne store forskjellen kommer det tydelig fram at der det er detaljerte forutsigbare arbeidsplaner, er tapte fridager betydelig mindre enn der det ikke finnes gode planer.

Det har i flere år vært et stort fokus på å få satt opp forholdsvis detaljerte arbeidsplaner, som minimum inneholder to fridager pr. uke, én frihelg pr. måned,

begravelses- og beredskapsuker, ferie og tid til selvstudium/egenutvikling. Det synes som om det må jobbes fram en kultur for arbeidsplaner, og det tar tid. De prester som har tatt det i bruk er meget godt fornøyd, selv om de også var skeptiske i startprosessen.

Når det gjelder overførte feriedager, er tallet litt høyere enn i 2009, men mindre forskjell enn ved tapte fridager, 265 i 2010 mot 241 i 2009. Det vil si en økning på 6 %. Tendensen er lik som ved ikke uttatte fridager, og det gjelder de samme prostiene.

Departementets utkast til etatsstatistikk side 43, viser at Hamar er blant de bispedømmer som har flest søknader om fritak for **boplikt**. Vi antar dette blant annet har en sammenheng med alderssammensetningen i bispedømmet.

Det er 102 stillinger med boplikt i Hamar, det vil si at det følger boplikt med 84 % av prestestillingene. Totalt 29 prester har fritak for boplikten. Det har vært søkt om 4 bofritak i 2010, hvorav 3 er innvilget, 1 avslag. Alle 4 boligene er fondsboliger.

Vi vil honorere OVF for at de i 2010 har vært aktive i forhold til å supplere oppvarmingskildene med installasjon av varmepumper og etterisolering i flere av sine boliger.

Det er vår klare oppfatning at hvis tjenestebolig/boplikt skal være et viktig element i personalpolitikken og samtidig virke rekrutterende, er det behov for at det arbeides aktivt med en revisjon / ”modernisering” av bopliksordningen.

2.8 Ledelse, samordning og samvirke med andre kirkelig tilsatte

Resultatmål	Bispedømmerådet, biskopen og prostene skal sørge for god ledelse av prestetjenesten og tilrettelegge for et positivt samvirke mellom prestene, kirkens valgte organer og andre kirkelig tilsatte.
Styringsparameter	Ledelse
Indikator	Andel av prestene som har hatt medarbeidersamtale
Hamar bispedømme	96 %(84 %)

Tall for 2009 i parentes

Økningen fra 84 til 96 % skyldes at i 2010 er det gjennomført medarbeidersamtaler også i de prostier som fikk nye proster i 2009. Det er ingen enkeltårsak til at noen få medarbeidersamtaler ikke er gjennomført. Alle prostene har hatt medarbeidersamtale med biskopen.

Et tiltak for å videreføre arbeidet med å styrke prostiet som enhet og prosten som leder er at prostene er gitt 5 lederveiledningsdager. Tiltaket videreføres i 2011.

I samarbeid med Hamar bispedømmes kirkevergelag og Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA) er det gjennomført en todagers felles ledersamling for kirkeverger og proster, ”Sammen om å lede”. Samlingen var en revidert utgave av tidligere samlinger, med fokus på felles lederutfordringer nå og fremover.

Tema for årets **stiftsdager** var ”Samtalen ansikt til ansikt”. Utgangspunktet for valg av tema er de ulike typer samtaler prestene har, både i forbindelse med kirkelige

handlinger og i menneskers ulike livssituasjoner, og som samtalepartner for ulike etater og institusjoner i lokalsamfunnet.

Prostibesøk i Sør-Østerdal . Ansatte på vei inn i Elverum kirke.
Foto: Hamar bispedømme

Vi gjennomførte 10 **prostibesøk** i 2010. Starten på alle disse prostibesøkene var en felles vandring på kirkegård og inn i kirkehus som involverte alle grupper ansatte. Slik ble den helhetlige tenkningen i "Veien gjennom livet" konkretisert. Denne tverrfagligheten ble så tatt videre inn i det andre fokusområdet som var 'kirken i reformtid'. Hvordan holde reformene sammen og hvor finner vi berøringspunktene mellom de ulike reformene. Og hvordan holder vi ting i sammen her hos oss i våre menigheter?

Vårt prosti har jobbet godt med disse utfordringene i en årrekke. Våre 7 kirkeverger har jamnlige møter med prosten. Her trekkes opp felles strategier for hele prostiet. Alle ansatte samles til gudstjeneste på Kristi Himmelfartsdag hvert år på omgang. Her er også de folkevalgte særskilt invitert. (Nord-Gudbrandsdal)

Biskopens aktiviteter i 2010

I 2010 gjennomførte biskop Solveig Fiske 7 visitaser. Hun vigslet 1 diakon og ordinerte 3 prester.

Biskopen inviterte alle i presteskapet med ledsagere til nyttårsmottakelse i januar. Det er gjennomført samlinger for trosopplærere, diakoner, studentprester, sykehusprester, fengselsprester, nytilsatte og pensjonister. På møter og samlinger har det gjennom året vært fokus på samtalen som verktøy. Ledelse har vært tema på prostemøter og på fellesmøte mellom proster og kirkeverger.

Biskopen tas hjertelig imot under Statens vegvesens Kultur dager 2010.
Foto: Pål Brandtzæg

Utenom ordinasjoner og vigslinger har biskopen deltatt i 11 gudstjenester i bispedømmet. Hun har holdt preken i forbindelse med 4 kirkejubiléer.

Biskopen har holdt innlegg og innledet til samtale på nesten 30 ulike arrangement gjennom året. Hun har møtt rundt 50 enkeltpersoner eller grupper til en eller flere samtaler. I tillegg kommer blant annet vigslings- og ordinasjonssamtaler, O3-samtaler, sluttsamtaler og medarbeidersamtaler.

Biskopen har engasjert seg i organisasjonen ”Ship to Gaza”, en politisk og religiøst uavhengig organisasjon for enkeltpersoner og organisasjoner som vil arbeide for at folkeretten skal gjelde også for Gazastripen. Hun har også engasjert seg i situasjonen for asylanter og papirløse flyktninger.

Biskopen i Hamar er Bispemøtets representant i Samarbeidsrådet for overgrepssproblematikk og i Sentralt arbeidsmiljøutvalg. Hun er styremedlem for Praktisk-Teologisk Seminar, oppnevnt av Kultur- og kirke departementet, samt styreleder ved Ressurssenteret mot vold og seksuelle overgrep.

IV Forvaltning

Tilskuddsforvaltning

Bispedømmerrådet er ansvarlig for overføring av tilskudd på flere områder. I 2010 har oppgavene økt betydelig fordi vi har fått ansvar for nye enheter innen trosopplæringsreformen. I 2010 videreformidlet bispedømmerrådet 11,5 mill kroner i tilskudd til trosopplæring.

Bispedømmerrådet fikk også ansvaret for overføring av tilskudd til de fire pilegrimssentrene i bispedømmet. I 2010 ble det videreformidlet 4 millioner kroner til sentrene.

Tilskudd utbetales etter saksbehandling og i tråd med føringer som *Økonomiinstruksen for bispedømmerådene* setter.

Økonomiforvaltning

Hamar bispedømmerråd har et sterkt fokus på økonomistyring. En av forutsetningene for å lykkes, er en god budsjettprosess som involverer både råd, proster og fagforeninger på et tidlig nok tidspunkt for konstruktive prosesser. Vi har derfor utviklet et planverk som viser målformulering, handlingsplaner, budsjettarbeid og risikohåndtering i sammenheng (Vedlegg 4).

Budsjettet legges inn i regnskapssystemet, og gir et godt grunnlag for gode rapporter. Dette utnytter vi spesielt i forhold til prostiene. Prostene får rapporter jevnlig (minimum hver andre måned) som viser detaljert oversikt over regnskap i forhold til periodisert budsjett. Dette gjelder de poster som prostiet selv kan påvirke, i all vesentlighet lønn og reiser.

Bispedømmet har de to siste årene klart å snu merforbruk til mindreforbruk. Dette skyldes først og fremst den løpende gode dialogen mellom proster, fagforeninger og administrasjon. For regnskapsrapportering 2010 henvises til vedlegg 9.

Bispedømmekontoret har siden 2009 benyttet den lokalt utarbeidede prosedyren for **anskaffelser**. Denne bygger på lov om offentlige anskaffelser, og blir brukt ved alle større innkjøp. I denne er også implementert miljøkrav ved anskaffelser.

Arbeidet med **risiko- og vesentlighetsvurdering** har vært drevet siden 2007 i Hamar bispedømme. Metodikken er som følger: Identifisere kritiske suksessfaktorer for at vi

skal nå våre sentrale mål. Omformulere disse til risiko. Deretter vurderes sannsynligheten for at en risiko inntreffer og konsekvens av de ulike risiki. Ved tilstrekkelig samsvar mellom sannsynlighet og konsekvens, må man sette inn risikoreduserende tiltak. Det er enklest å følge opp disse tiltakene når de implementeres i våre årlige handlingsplaner. For eksempler på denne metodikken henvises til vedlegg 5.

I årsrapporten for 2009 ble det referert en risikogjennomgang fra hver avdeling på bispedømmekontoret. Kirkefaglig avdeling (KIFA) fokuserte på hovedmålet ”styrke samarbeidet mellom skole og kirke”. Tilbakemeldinger fra prostiene i årsrapport 2010 tyder på at dette arbeidet har båret frukter. Det er nå mindre uro i samarbeid mellom skole og kirke rundt skolegudstjenester etter en mer turbulent periode i 2007-2009. Prostene melder i sine årsrapporter at situasjonen er normalisert. Bevisstgjøring i kirke, skole og folket i forhold til gjeldende regelverk har gitt trygghet i forhold til hva om er mulig. Dette har også ført til at tilliten har blitt styrket.

Fellestjenester gjennomgikk i 2009/2010 målet ”innkjøp av kopimaskin som ivaretar vårt behov, er økonomisk i drift og som ivaretar miljømessige aspekter”. I 2010 ble det anskaffet nye multifunksjonsmaskiner til kontoret etter de kriterier som ble beskrevet i denne risikogjennomgangen.

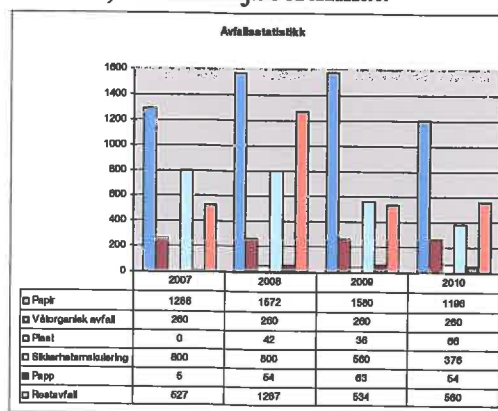
Risikogjennomgangen i personal- og økonomiavdelingen (pers/øk) tok for seg hovedmålet: ”prestene skal ha gode arbeidsvilkår”. Det arbeides kontinuerlig for å ivareta dette forholdet, nå særlig med fokus på at det lages gode arbeidsplaner med forsvarlig belastningsfordeling i prostiene som kontinuerlig oppdateres. Risikogjennomgang på dette området har en effekt når det går inn som en del av en langsiktig arbeidsprosess.

Miljøarbeid

Hamar bispedømmekontor ble 12. mai 2010 sertifisert som Miljøfyrtårn etter kravene som settes av Stiftelsen Miljøfyrtårn. Dette er et offisielt, norsk miljøsertifikat.

Ordningen støttes og anbefales av Miljøverndepartementet. Analysen som ligger til grunn for sertifiseringen tar blant annet for seg fysisk arbeidsmiljø, energi, avfall, utslipp med mer.

Vi gir et konkret eksempel på arbeidet: Et av miljøtiltakene våre har i 2010 vært å redusere papirforbruket. Avfallsstatistikken for 2010 viser at vi er på rett vei. Endringen skyldes flere faktorer:

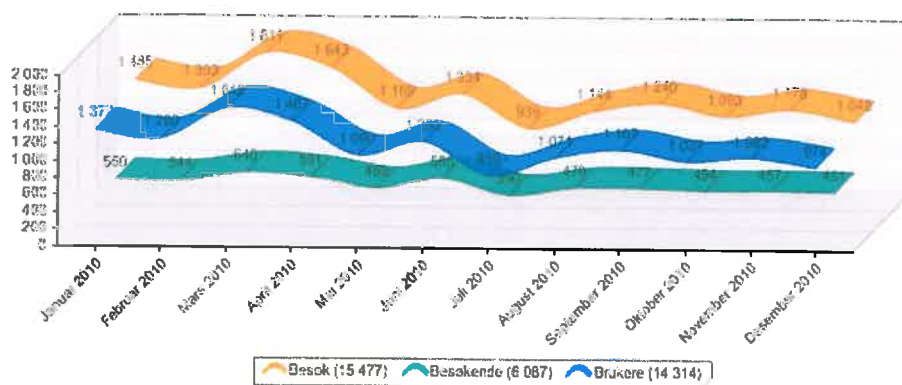
- Nesten 40 % av utgående post som ikke er unntatt offentlighet, ble i 2010 sendt som vedlegg til epost
- Nye kopimaskiner innkjøpt sommeren 2010 gir tosidige utskrifter
- Riksarkivet har godkjent bispedømmenes arkiv som fullelektroniske. Papirdokumenter arkiveres ikke. Original sendes saksbehandler etter

journalføring. Saksbehandler unngår dermed å ta egen papirutskrift i forbindelse med saksbehandlingen.

53 % av inngående journalførte dokumenter kom i 2010 på epost.

Vi har for tiden fokus på **elektronisk kommunikasjon og sosiale medier**, sett i forhold til etikk og saksbehandling. Vi ser en tendens til at medarbeidere innen kirkens administrasjon blir mindre formelle seg i mellom i saksbehandlingen. Tildeling av midler og krav om rapportering, er eksempler på meget viktige saker som har gått direkte til/fra saksbehandler i e-post, uten bekreftelse i brevform til bispedømmerrådet som organ. Er saksbehandler uoppmerksom, og ikke tenker på å sende e-posten til journalføring, vil det bli problemer når saksgangen senere skal etterspores. Vi risikerer å bli uetterrettelige – og i verste fall historieløse. Temaet er tatt opp på samlinger med nytilsatte, prostenes saksbehandlere, sokneprestkurs og i møter med prostene.

Sosiale medier er på vei inn som verktøy også i Den norske kirke. Sosiale medier stiller krav til kirken som arbeidsgiver og til den enkelte av oss. Vi trenger bevisstgjøring på rolleforståelse, og gode regler og retningslinjer for aktivitet på nettet. Vi må skape forståelse for at når medarbeidere opererer på sosiale medier, er de også representanter for den virksomheten de jobber i. Som kirke må vi justere våre kommunikasjonsstrategier og saksbehandlingsrutiner, og finne gode retningslinjer for bedriftskulturen også i den elektroniske verden. Saken er satt på sakskartet i 2011.

Besøket på www.kirken.no/hamar endrer seg gjennom året, noe tallet på besøk i januar 2011, 1585 besøk mot 1048 besøk i desember, viser⁸. Variasjonen i besøk kan skyldes at vi i varierende grad har fornyet innholdet jevnlig. Det har vært en noe lavere prioritert oppgave i 2. halvår enn i første.

⁸ X-tractor.no – rapporteringsverktøy for kirken.no

Bispedømmerådets sammensetning

Biskop Solveig Fiske

Leder Aslag Lajord

Nestleder Ingrun Jule

Bjørn Ingvald
Eidsvåg

Inger Sofie Enger

Dag Landmark

Line Langseth
Bakkum

Janne Kristine Dale
Hauger

Anne Lise Brenna
Ording

Lars Erlend Kielland

Vedlegg

1. Utdrag av menighetenes årsstatistikk – samlet for bispedømmet
2. Årsrapport fra pilegrimsentrene i Hamar bispedømme
3. Trosopplæringsreformen – evaluering av konfirmantåret 2009/2010 i Trysil
4. Budsjett- og rapporteringskalender for Hamar bispedømmeråd/innarbeidelse av risikohåndtering
5. Rapport fra risikogjennomgang i avdelingene
6. Etatsstatistikk
7. RAMU-rapport
8. REU-rapport
9. Innrapportering til det sentrale statsregnskapet for 2010
10. Folkekirkestrategien gjeldende fra 2010

Menighetsdata-statistikk for Hamar bispedømme 2010

	Hamar	Ringsaker	Vinger og Odal	Solar	Sør-Østerdal	Nord-Østerdal	Meråker/Brandstad	Sør-Gudbrandsdal	Toten	Hadaland og Land	Valdres	Sum
3 Kirkelige barn-tinger												
3.1 Hvor mange dåpshandlinger, barn og voksne, ble utført i soknet?	413	288	263	109	292	167	272	345	492	344	160	3 145
3.2 Hvor mange av disse øppte hadde bostedadresse i soknet?	297	227	215	52	224	114	168	209	325	283	99	2 193
3.3 Hvor mange ble konfirmt i soknet?	407	325	313	168	348	167	281	417	542	421	181	3 558
4A Antall gudstjenester og deltakere												
4A.1 Avholdt på søn- og helligdager - Antall gudstjenester	491	314	382	203	462	300	472	582	696	501	456	4 659
4A.2 Antall deltakere	43 976	29 821	29 249	13 404	39 115	22 063	31 539	43 132	58 146	42 910	26 512	379 667
4A.3 Avholdt utenom søn- og helligdager - Antall gudstjenester	308	121	50	62	75	49	128	259	139	111	231	1 542
4A.4 Antall deltakere	12 683	9 035	6 339	5 306	7 811	4 656	6 677	10 111	12 409	9 513	9 188	97 738
4B Hvor mange av følgende typer gudstjenester ble arrangert?												
4B.1 Gudstjenester med nattverd - Antall gudstjenester	389	174	157	98	250	88	237	336	384	290	190	2 573
4B.2 Totalt antall personer til nattverd	10 576	4 861	3 351	1 872	6 878	1 454	4 410	9 728	13 521	8 880	3 362	66 723
4B.3 Familie- og barne gudstjenester - Antall gudstjenester	45	54	40	26	68	39	82	89	94	90	101	728
4B.4 Totalt antall deltakere	4 989	6 872	3 104	2 067	6 305	4 388	6 958	8 054	11 812	11 130	7 683	72 332
4B.5 Gudstjenester for ungdom - Antall gudstjenester	25	12	7	12	5	7	20	13	15	32	15	163
4B.6 Totalt antall deltakere	3 388	1 302	785	1 083	956	768	1 504	1 980	1 832	3 851	1 021	18 630
4B.7 Gudstjenester for barnefødsels - Antall gudstjenester	17	10	13	6	12	8	17	15	17	21	6	140
4B.8 Totalt antall deltakere	1 100	697	572	410	1 345	339	658	1 195	1 480	1 431	273	9 500
4B.9 Gudstjenester for skoleelever - Antall gudstjenester	33	22	24	14	19	11	21	27	31	38	23	263
4B.10 Totalt antall deltakere	5 923	4 342	5 425	1 795	3 042	1 375	3 232	5 053	6 638	6 684	2 719	45 228
5A Besøk i kirken utenom søndags og skolebesøk												
5A.1 Av barnehager - Antall besøk	11	1	3	0	36	5	38	13	6	10	5	128
5A.2 Antall avdelinger	26	1	9	0	85	10	19	9	7	9	8	183
5A.3 Av skoleklasser - Antall besøk	15	16	31	3	34	9	25	10	15	31	7	185
5A.4 Antall klasser	16	28	33	3	46	21	32	14	39	55	7	284
5B Besøk av præst, kateketer eller annen menighetsarbeider?												
5B.1 I barnehager - Antall besøk	14	0	18	3	25	7	47	14	34	50	2	223
5B.2 Antall avdelinger	18	8	14	3	23	7	30	21	41	24	5	194
5B.3 I skoleklasser - Antall besøk	32	9	25	12	14	16	38	28	30	58	7	269
5B.4 Antall klasser	33	14	18	12	27	29	24	42	47	72	8	326
6A Opplæring og diakoni - barn og unge 0-12 år												
6A.1 Dersom det ble utdelt 4-årsbok? Antall som mottok bok	180	157	163	82	216	116	213	224	296	307	142	2 076
6A.2 Dersom menigheten arrangerte dåps-skole for 6-åringer - antall deltakere												
6A.3 Dersom menigheten arrangerte babyang eller småbarnsang for barn 0-5 år - antall deltakere	20	41	34	41	38	0	63	72	9	64	18	400
6A.4 Dersom menigheten drev klubb eller forening for barn 6-12 år - antall deltakere	45	35	66	57	159	2	37	104	20	137	29	691
6A.5 Dersom menigheten drev klubb eller forening for barn 13-15 år - antall tilbud	64	18	67	40	52	96	26	0	40	70	79	552
6B Opplæring og diakoni - barn og unge 13-15 år												
6B.1 Dersom menigheten drev klubb eller forening for barn 13-15 år - antall tilbud	3	1	1	4	0	2	0	2	1	5	5	24
6B.2 Antall deltakere	100	8	120	57	0	16	0	27	20	90	60	498
7C Opplæring og diakoni - ungdom og ungdomskolealder												
7C.1 Dersom menigheten arrangerte lederturs og lignende - antall tilbud	43	4	20	40	17	0	12	84	73	41	0	334
7C.2 Opplæring og diakoni - barn og unge til skolen												
7C.3 Dersom menigheten hadde tilbud om sorggrupper - antall grupper/tilbud	8	5	1	1	6	2	4	0	10	8	3	48
7 Antall menigheter som har vedtatt lokal plan for kirkeutvikling	1	1	1	0	2	2	0	2	0	1	0	10
7A Korgrupper												
7A.1 Hvor mange korgrupper ble drevet i menighetens regi? Antall korgrupper	13	12	11	8	8	4	10	17	18	20	5	124
7A.2 Antall medlemmer	275	222	185	177	137	91	185	338	279	348	54	2 271
7B Konserter, musikkandakter og bønnstunder												
7B.1 Hvor mange konserter, musikkandakter ble avholdt i regi av menigheten? Antall konserter og musikkandakter	85	20	24	28	57	27	21	60	82	41	28	473
7B.2 Antall personer som benyttet seg av tilbudene	8 290	3 225	1 788	2 335	5 029	1 754	2 328	4 958	4 560	4 635	1 911	40 811
7C Folkemusikk og kulturarrangementer												
7C.1 I regi av menigheten - Antall kulturarrangementer	48	5	1	4	3	5	7	6	19	17	13	130
7C.2 Antall personer som benyttet seg av tilbudene	4 287	362	240	250	369	564	450	973	1 068	1 104	309	9 976
8A Hvordan er frivillighet i menigheten utviklet?												
8A.1 ... planlegging og gjennomføring av gudstjenester? Antall frivillige	184	305	138	112	277	145	221	487	327	212	151	2 569
8A.2 ... menighetens diakonale arbeid? Antall frivillige	87	60	83	140	131	38	51	123	194	150	85	1 142
8B Om menigheten var engasjert i misjons- og solidaritetsprosjekt i andre land - antall prosjekt	10	0	1	0	14	20	2	0	21	15	15	
8C Offringer, innsamling og innsamlingsarbeid												
8C.1 Hvor stort beløp ble samlet inn ved offerkollekt i kirken? - Totalt beløp	834 809	483 316	603 380	328 855	566 876	378 531	521 164	409 137	1 605 727	854 718	570 822	7 159 036
8C.2 Hvor stor del av beløpet var til egen virksomhet	295 887	198 983	339 605	147 242	336 823	167 638	180 121	409 137	370 655	411 950	248 159	3 088 307

Grossi	Fødsel	Ant. i kirker	Barn i utvokstet alder	Barn i skolealder	Ant. 15-åringer
Hamar	59 110	547	3 378	6 453	810
Ringsaker	32 524	354	2 225	4 724	413
Vinger og Odal	38 813	360	2 111	4 417	452
Solar	18 555	142	839	1 751	119
Sør-Østerdal	34 995	364	2 260	4 138	428
Nord-Østerdal	15 302	152	886	2 004	213
Meråker/Brandstad	25 146	260	1 482	3 091	317
Sør-Gudbrandsdal	45 240	486	2 810	6 514	631
Toten	60 095	588	3 579	6 783	638
Hadaland og Land	40 719	322	2 339	5 144	535
Valdres	18 021	163	1 130	2 220	248
Totalt Hamar bispedømme	545 915	5 680	33 422	65 739	6 716

Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet
Kirkeavdelingen
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Dato: 23.02.2011

Vår ref: 09/498-67 FKN

Deres ref:

Årsrapport 2010 - Pilegrimssentrene i Hamar bispedømme

Vi viser til statusrapport pilegrimssatsing datert 7. sept. 2010. Her følger årsrapport for 2010 for virksomheten ved pilegrimssentrene. Årsrapporten følger samme mal med indikatorer som statusrapporten sendt i september.

Hovedmålet oppgitt av departementet er å *iverksette konkrete tiltak som bidrar til å utvikle vandring på pilegrimsleden både kvalitativt og kvantitativt*. Det kan være flere måter å måle dette på. Et sammensatt utvalg av indikatorer vil gi oss hjelp til å måle:

- utbredelse (antall steder og aktører involvert i samarbeid om pilegrimssatsingen)
- omfang (antall og type aktiviteter) og
- oppslutning (antall vandrere).

Rapporteringene bemerker at det er krevende å samle data. Det blir vist til at deltagere kan ha blitt registrert flere ganger i punktene nedenfor (vandrere, deltager på arrangement, overnattinger, pilegrimsspass). Indikatorene er heller ikke presise i forhold til hva pilegrimssenteret selv har utført av aktiviteter og hva som er utført av andre. Det vil bli arbeidet med bedre rutiner for registrering av data for 2011.

Pilegrimssesongen 2010 bar preg av at det var en oppstartssesong uten planlegging før sesongen var i gang. (Hamar) Flere deler denne erfaringen. Kort tid til forberedelser for årets sesong har begrenset deres virksomhet. I tillegg førte ulike utfordringer i ansettelsesprosessene til at sentrene ikke hadde stabil og full bemannet hele sesongen. Unntaket er Dovre som hadde daglig leder på plass allerede fra april 2010.

Blant utfordringene pilegrimssentrene løfter frem for 2011 er betydningen av samarbeid med fellestrådene om åpne kirker langs pilegrimsleden. Her bør det arbeides bredt for å skaffe til veie ressurser som kan gjøre dette mulig.

1. antall langvandrere som deltar i den organiserte langvandringen

Hamar: 3 langvandrere

Gran: 6 langvandrere + 6 deler av vandringen

Sør-Fron: 21 langvandrere

Dovre: 120 deltagere. Blant disse 50 deltagere som overnattet to eller flere netter.

Daglig leder ledet langvandringen 19 vandringsdager. 475 overnattingsdøgn totalt.

2. antall vandrere som deltar i kortere organiserte vandring i regionen

Hamar: 171 Olsokkomiteen som bestod av representanter fra Dnk, Hedmarksmuseet og Den katolske kirke arrangerte vandring fra Ottestad kirke hvor det deltok 21 vandrere. Ringsaker prosti arrangerte pilegrimsvandring for 150 konfirmanter.
Gran: 1557 – hvorav 272 konfirmanter og 340 skoleelever
Sør-Fron: 350
Dovre: 420 fordelt på 14 vandringer

3. antall andre registrerte vandrere

Hamar: 102
Gran: 101
Sør-Fron: 51
Dovre: ikke registrert

4. antall deltagere ved ulike arrangement ved pilegrimssenteret (med kort beskrivelse av aktivitetene)

Hamar: 843 deltagere ved Olsok-arrangementet og ved åpningen av pilegrimssenteret 12. september.
Gran: ca 1000. ca 6000 har vært på omvisning i kirkene i regi av Sommerkirken/ Pilegrimssenteret (dette er et tiltak fra tidligere år som har blitt videreført). Statsministeren og Kirkeministeren deltok ved åpningen 28. august.
Sør-Fron: 78. Åpningsdag av Pilegrimssenteret 10. september 2010.
Dovre: 425 på 12 ulike arrangement med foredrag holdt av daglig leder. I tillegg deltok 100 stk under åpningen av pilegrimssenteret 15. juli. 1350 deltok under Pilegrimsdagene på Dovrefjell 10.-20. juli hvor pilegrimssenteret var medarrangør.

5. antall deltagere ved andre pilgrimsarrangement i regionen (med kort beskrivelse av aktivitetene)

Hamar: 32 - Åpningen av pilgrimsherberget i Ringsaker 5. juni hadde 25 deltagere.
Gran: 398 Magiske møter på Østre Toten, pilgrimsforedrag mm
Sør-Fron: ikke registrert
Dovre: Kristindagene i Skaun med pilgrimsmesse og vandring 100.
Konfirmandvandring i Rennebu og Oppdal 100; Pilegrimsmesse på Høvringen 40;
Pilegrimsmesse Svorkmo 30; Pilegrimsvandring Rennebu menighet 30.

6. antall kirker med pilgrimsaktiviteter

Hamar: 6 stk (Ringsaker, Stange, Hamar domkirke, Veldre, Furnes og Brøttum)
Gran: 7 stk (Bønsnes, Norerhov, Lunner, Søsterkirkene, St. Petri (Gamle Tingelstad kirke), Hoff, Gjøvik)
Sør-Fron: 3 kirker med pilgrimsaktiviteter
Dovre: 8 stk (Nord-Sel, Dovre, Guds Huset – Fokstugu, Eysteinkyrkja, Oppdal, Rennebu, Meldal, Skaun)

7. antall pilegrimsmesser og arrangement i kirkelig regi

Hamar: 128 Hamar domkirke har hatt et omfattende opplegg med både pilegrimsrettede gudstjenester, orgelkonserter, vandringer og tidebønner. Ringsaker kirke har hatt pilegrimsmesser på torsdager.
Gran: 70
Sør-Fron: 3 pilegrimsmesser og arrangement i kirkelig regi
Dovre: Pilegrimsmesser – 11 Arrangement - 7

8. antall andre steder med pilgrimsaktiviteter (spesifiser hvilke)

Hamar: 1 (Johannesgården)

Gran: 13 (Bønsnes, Pilegrimssti med 7 infoplakater om pilegrimsvandring, oppgaver og stillebenk ved Lunner kirke, Olsok-aktiviteter i flere kirker, hoff kirke, Hveem gård, Tranberg gård, Mjøsmuseet, Gjøvik kirke og Gjøvik gård, Balke kirke, Peder Balke senteret, Hadeland Folkemuseum, Sognsbygda)

Sør-Fron: Det har vært omvisning på Skåden, Borkerud, Gildesvollen, DGG, Listad, Rudi Gard og Syggard Grytting. Samt guidet langvandring og andre organiserte vandringer. Det har vært pilegrimsaktiviteter i forbindelse med Gardmillom.

Dovre: ingen registrert

9. antall organisasjoner, foreninger, lag, skoler og bedrifter involvert i pilegrimsarbeidet i regionen (spesifiser hvilke)

Hamar: 20 – Ringsaker voksenopplæring tok initiativ til vandring i juni hvor de i to puljer vandret fra Furnes kirke til Domkirkeodden.

Gran: 35

Sør-Fron: 10 organisasjoner, lag, foreninger, skoler og bedrifter.

Dovre: 3

10. antall frivillige medarbeidere

Hamar: 30 frivillige fra kirken

Gran: 35

Sør-Fron: ikke registrert

Dovre: 20 frivillige som har betjent Eysteinkyrkja

11. antall presseoppslag

Hamar: 27

Gran: 97

Sør-Fron: 10

Dovre: 15

12. antall overnattinger på pilegrimsherbergene

Hamar: 100 – På strekningen Oslo-Eidsvoll-Hamar har et vært 30 vandrere som har benyttet seg av overnattingstilbudet (10 av disse nordmenn, de andre er fra Italia, Nederland, Tyskland, Danmark Sverige, Belgia, Polen og USA). I tillegg har flere sovet i medbrakt telt. På strekningen Hamar – Lillehammer har det vært ca 65 vandrere som har benyttet seg av overnattingstilbudet.

Gran: 200 overnattingsdøgn

Sør-Fron: 542 på pilegrimsherbergene

Dovre: 1329 overnattinger fordelt på 42 overnattingssteder. Alle tall er enda ikke mottatt fra alle overnattingsstedene.

13. antall pilegrimspass som utstedes

Hamar: 9

Gran: ikke telt opp

Sør-Fron: 17

Dovre: ca 100

Strategiske aktiviteter

Stiftelsesmøter, fellessamlinger og informasjonsmøter som samler potensielle samarbeidsparter innen egen region og med naboregioner blir løftet frem som strategiske aktiviteter for å få kommet i gang med pilegrimssatsingen.

Organisasjon

Pilegrimssenteret på Hamar er organisert som en del av Stiftelsen Domkirkeodden.

Pilegrimssenteret har opprettet et styre hvor kommune, fylkeskommune, kirken og Domkirkeodden er representert. Marit Kristine Høilund har vært engasjert midlertidig i perioden 29. april til 14. juni og 22. november – 11. februar 2011. Ida Kristine Teien har vært engasjert midlertidig fra 18. mai til 31. oktober. Jan Arneberg er tilsatt fra 31. januar 2011.

Pilegrimssenteret på Gran er midlertidig tilknyttet Gran kommune ved Utviklingsprosjekt Granavollen. Pilegrimssenteret har en styringsgruppe, en samarbeidsgruppe og en referansegruppe hvor kirke, kommune, reiseliv, museum og næringsliv er representert. Endelig organisasjon skal være avklart i løpet av 2011. Gran ansatte daglig leder for pilegrimssenteret i juni 2010, men pga barselpermisjon tiltrådte Jane Dahl Sogn først 1. oktober 2010. Vandringsseongen 2010 har derfor måttet basere seg på praktiske og midlertidige løsninger. Randi Thorsen, prosjektleder for Granavollen-prosjektet har omdisponert oppgavene sine for å kunne fungere som ansvarlig for pilegrimssatsingen. Det har vært holdt ukentlige planleggingsmøter med prosten og Gran kirkekontor om aktiviteter og utviklingen av pilegrimssenteret.

Pilegrimssenteret DaleGudbrands gard er organisert som en del av Gudbrandsdalsmusea AS. En egen faggruppe og referansegruppe skal sikre en god forankring i forhold til kirke, kommuner, reiseliv og kulturinstitusjoner i området. Pilegrimssenteret ansatte Per Gunnar Hagelien som daglig leder fra 1. juli 2010.

Hans Jakob Dahl ble ansatt som daglig leder av **Pilegrimssenter Dovrefjell** i april 2010. Pilegrimssenteret ble åpnet 15. juli på Hjerkinns under årets Pilegrimsdager på Dovrefjell. Pilegrimssenteret ble organisert som en stiftelse og et styre ble oppnevnt 16. juni 2010. Der er også etablert en internettside med informasjon om senteret og aktivitetene – www.pilegrimssenter-dovrefjell.no

Økonomi

Som en konsekvens av sene ansettelse og til dels midlertidige ordninger i 2010 har flere av sentrene ubrukte midler som de søker overført til 2011. Samtidig rapporterer sentrene om uløste oppgaver og utgifter knyttet til ombygging i forbindelse med etablering av sentrene.

Oppsummering

Indikatorene ovenfor vitner om stor aktivitet til å være i et oppstartsår. De fire sentrene har brukt mye tid til å finne sin organisasjonsform, ansettelse og til å etablere gode samarbeidsrelasjoner. Dette er et viktig grunnlag for det videre arbeidet. Samtidig registrerer vi at oppstartsfasen ikke har gitt mye rom for selv å initiere vandring. Med bedre tid til forberedelser vil tilrettelegging for vandring kunne få større fokus i 2011.

Med vennlig hilsen

Siv S. Birkeland e.f.
stiftsdirektør

Freddy Knutsen
kirkefagsjef
Direkte innvalg: 62 55 03 53

5. Har du fått de beskjedene du har trengt?

Ja:39   nei:12   vet ikke:2

Kommentarer:

- Sene beskjeder

6. Har du trivdes dette året?

Ja:45   nei:2   vet ikke:1   sånn passe:6

7. Hva har du likt best?

- Tiden sammen: 1
- Opplegget: 4
- Leiren: 25
- Film/hyggekveld:5
- Solidaritet over landegrensene: 1
- Fordypningsgruppa: 3
- Tanken på selve konfirmasjonen: 1
- Samtalene og diskusjonene: 1
- Gjemsel i kirka: 3
- Minestranttjeneste: 3

8. Hva har du likt minst?

- All pratingen: 1
- Bråk: 2
- Teori: 5
- Minestranttjeneste: 5
- Gudstjeneste: 5
- Mangel på kommunikasjon i styret (?): 1
- Undervisningen: 3
- Veldig tett program: 1
- Oppgaver: 2
- Lange gudstjenester: 2
- Alt: 2
- Lære om kristendommen når du er sliten etter skolen: 1
- Gå til kirka annenhver uke: 1
- At det var veldig mye Gud og Jesus: 1

9. Hvordan har du opplevd å være minestrant?

Positivt:43

negativt:6

Kommentarer:

- Flaut men ok
- Litt rotete
- Mye
- Litt skummelt
- Lærerikt
- kult

10. Hvordan synes du fordypningsgruppa har fungert? (Skriv hvilken gruppe du var med på)

Positivt:41

negativt:8

Kommentarer:

- Rotete (redaksjonsgr)
- For seint i gang (diakoni)
- Fælt. Fikk ikke beskjed om noe, og fikk ikke vært med på noe. (dramagr.)
- Ble ikke noe av (dramagr.)
- Litt mye bråking
- Litt uoversiktlig (redaksjonsgr)
- Misforståelse (barn og unge)

EVALUERING AV KONFIRMASJONSOPPLEGG 2009/2010 I TRYSIL FORESATTE

1. Har du inntrykk av at din konfirmant har fått hjelp til å utvikle sunne holdninger gjennom konfirmanttiden?

Ja:35   nei:1   vet ikke:7

2. Har din konfirmant blitt sett og hørt på en god måte gjennom konfirmanttiden?

Ja:37   nei:0   vet ikke: 6

3. Har du inntrykk av at undervisningen har vært tilpasset din konfirmants behov?

Ja:38   nei:0   vet ikke:3

Kommentarer:

- Litt mye
- Ønsker mer diskusjoner
- Litt for omfattende
- Har vært MYE

4. Er du fornøyd med undervisningsopplegget? Har du forslag til endringer?

Ja:38   nei:3   vet ikke:0

Kommentarer:

- Ønsker mer rundt det å være menneske
- Ønsker mer praktisk
- Ønsker undervisning i grendene
- Kirken fremstår som åpen med dette opplegget
- Bra å bruke kirken som vi gjorde på avslutningen (8. mai)
- Fint at året har vært så variert
- Tungvint at de ikke rekker buss etter undervisningen
- Burde tatt opp gave/pengepresset som tema
- Unødvendig og for mye med fotballturnering
- Involvering i menighetens oppgaver bra
- Tar for mye tid, for omfattende
- Ingen grunn til å ha en plan når den ikke følges
- Litt mye rot med gruppene
- Gruppenes arbeid burde være over lengre periode
- Mediagr. Har fungert dårlig

- For mye å lære
- Veldig artig og lærerikt med spørrekonkurranser sammen med foreldrene

5. Har du fått den informasjonen du har trengt?

Ja:29   Nei:8   Vet ikke:0

Kommentarer:

- For sen informasjon
- Rotete
- Veldig mye og rotete
- Nettsiden burde vært brukt mer
- Burde kommet tidligere og vært mer entydig
- Villedende

6. Har du blitt møtt på en god måte når du har vært i kontakt med kirken?

Ja:41   nei:1   vet ikke:0

Kommentarer:

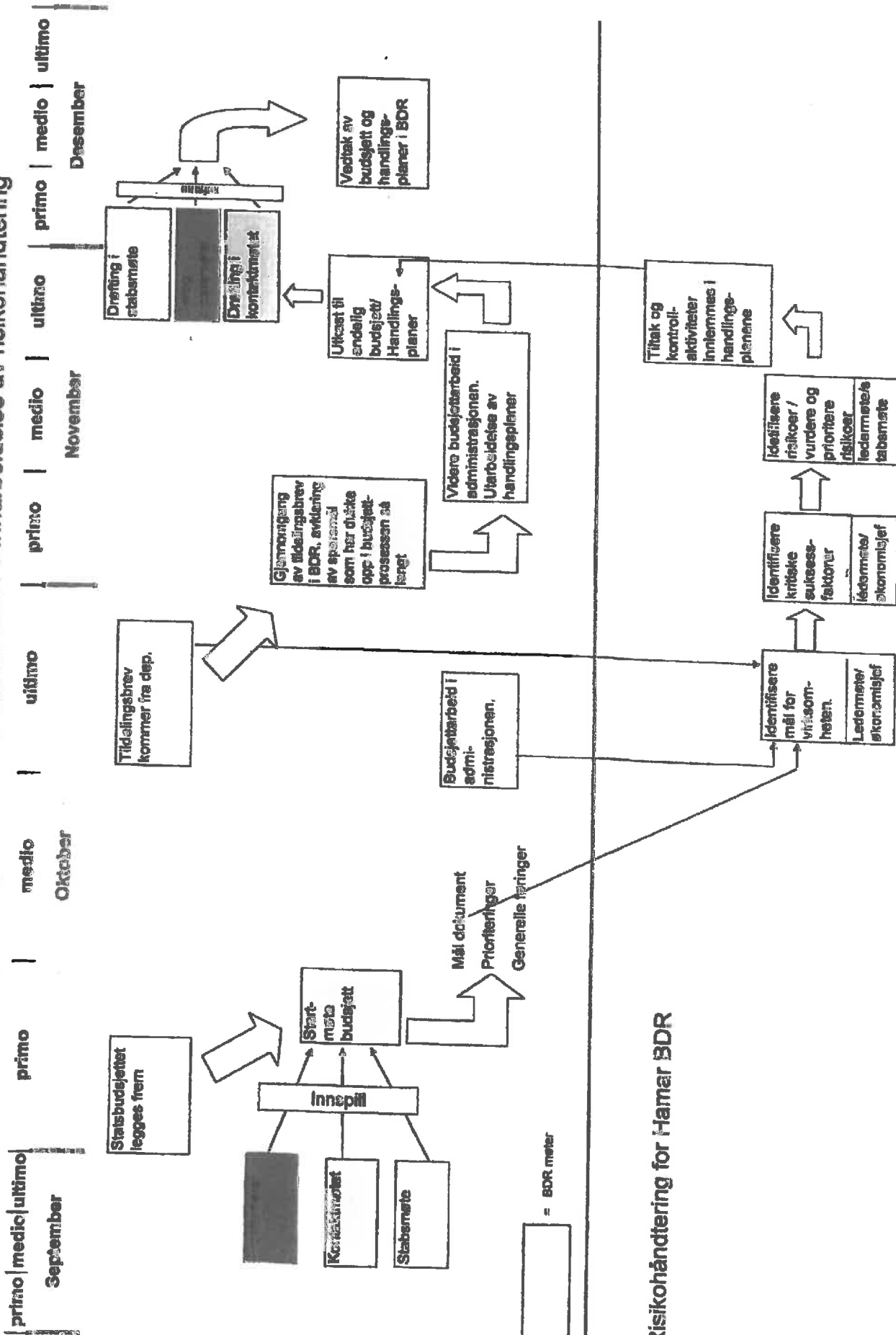
- Har gjort avtaler om minestrantoppgaver som ikke har blitt fulgt opp.

Annet:

- Bra at opplegg fornyes og tilpasses dagen vi lever i
- Forvirring rundt planlegging av dåpsseremoni for konfirmant
- Dere har vært utrolig engasjerte i hele perioden, veldig positivt.

Budsjett og rapporteringskalender for Hamar BDR / Innarbeidelse av risikohåndtering

Risikohåndtering for Hamar BDR

Om ønsket:
 Rapportering
 av regnskap
 pr juni.
 Behandling
 status for
 handlings-
 planene.

Rap-
 portering
 til departe-
 mentet,
 regnskap
 pr 30.08
 og estimat
 for året

Utarbeid-
 else av
 regnskap
 pr aug
 mot
 budsjett

Utarbeid-
 else av
 regnskap pr
 september
 mot
 budsjett

Utarbeid-
 else av
 regnskap
 pr oktober
 mot
 budsjett

oppfølging
 av risikoer

Risikogjennomgang på kulturfeltet for Hamar bispedømme
Ved Rune Holme

Dato: 10.02.2011

Delmål

- a. bidra til å kvalifisere kirkelige kulturprosjekter til økonomisk støtte
- b. øke kompetansen i det kirkelige kulturarbeidet
- c. bevare og utvikle frivilligheten
- d. skape arrangørmiljøer i ungdomssegmentet

Kritiske suksessfaktorer

1. Bidra til gode søknader til aktuelle ordninger
2. Veiledning og kurs for å øke kulturell kompetanse og bevissthet
3. Ivareta lokalt eierskap til kulturprosjekter
4. Tilrettelegge for at ungdommer arrangerer og skaper kulturaktivitet

Risikoformuleringer:

Risiko 1a) Manglende oversikt over aktuelle støtteordninger.

Konsekvens: Alvorlig
Sannsynlighet: Meget liten

Risiko 1b) Manglende kunnskap om hver enkelt støtteordning

Konsekvens: Alvorlig
Sannsynlighet: Liten

Risiko 2a) For lite tid tilgjengelig til søknadsskriving og veiledning

Konsekvens: Svært alvorlig
Sannsynlighet: Moderat

Risiko 2b) For lite tid tilgjengelig til faglig oppdatering

Konsekvens: Moderat
Sannsynlighet: Moderat

Risiko 3) Manglende innsats for frivillighet og engasjement

Konsekvens: Svært alvorlig
Sannsynlighet: Moderat

Risiko 4) Manglende nærhet til ungdomssegmentet

Konsekvens: Alvorlig
Sannsynlighet: Sannsynlig

Risikoreducerende tiltak

Prioritet 1: Redusere risikoen ”For lite tid prioritert til søknadsskriving/veiledning”.

Arbeidet med å kvalifisere kirkelige kulturprosjekter til å motta støtte fra aktuelle støtteordninger er det viktigste verktøyet for øke og styrke kulturaktivitet. Innvilgede søknader bidrar videre til å sette de enkelte kulturvirksomheter på dagsorden, og er også viktig for å legitimere kulturrådgiverstillingene. Samtidig er det grunn til å tro at antallet henvendelser vil øke etter hvert som flere blir kjent med kulturrådgiverens rolle. For å redusere risikoen for at kvaliteten på søknadsarbeidet reduseres som følge av økende antall henvendelser, blir det viktig å i større grad veilede heller enn å overta prosessene. Samtidig må kulturrådgiverstillingen ikke i for stor grad disponeres til interne oppdrag på bispedømmekontoret.

Prioritet 2: Redusere risikoen ”Manglende oppmerksomhet mot frivillighet og engasjement.”

Uten lokalt eierskap til arrangementene forsvinner aktørene som kan stå bak kulturaktiviteter. For å pleie og vedlikeholde disse miljøene er det viktig å opprette kontakt med kulturmiljøer og ressurspersoner i bispedømmet ved uformelle møter. Denne kontakten må følges opp med e-post og telefoner. Fokuset i prosessen må ligge på å realisere planene disse har, og veilede og råde uten å endre ambisjoner eller innhold.

Prioritet 3: Redusere risikoen ”Manglende nærhet til ungdomssegmentet”

Nye arrangører, nye arrangementsformer og nye kulturuttrykk kan alle sikres ved at ungdommer hjelpes til å være arrangører og ikke bare utøvere eller publikum. Arrangementer i ungdomsregi vil også styrke kirkens dialog og kontakt med hele ungdomssegmentet, fordi disse trekker publikum fra samme aldersgruppe lettere enn arrangementer voksne tilrettelegger for ungdom. For å iverksette dette arbeidet må kulturrådgiveren møte ungdommer på deres egne arenaer og etablere tillitt. Konkrete tiltak er

- informasjon og veiledning omkring søknadsprosesser
- bruk av ungdom som foredrags- og kursholdere
- organisatorisk og arrangørmessig bistand
- deltagelse på konfirmantleire

Prioritet 4: Redusere risikoen ”For lite tid prioritert til faglig oppdatering”

Risikoen har lav sannsynlighet, fordi kulturrådgiveren er opptatt av diskursen omkring kirke/kultur og er i dialog også med de andre kulturrådgiverne om denne. Det er allikevel to konkrete tiltak som har betydning; kulturrådgiverstillingen må ikke i for stor grad disponeres til interne oppdrag på bispedømmekontoret. Faglig oppdatering vil trolig prioriteres lavere enn mer konkrete oppgaver dersom tidspresset øker. Videre gjelder det også å sette av tid til oppdatering på lokalt plan ved å følge med i lokalpresse og på nettsider.

Prioritet 5: Redusere risikoen ”Manglende kunnskap om hver enkelt støtteordning”

Hver enkelt støtteordning har sine egne formål og kriterier som søknader må oppfylles for å at søknaden skal kvalifisere til tilskudd. Kulturrådgiveren må fortsette å holde kontakt med administrasjonen bak støtteordningene for å ha førstehåndskunnskap om prioriteringer.

Prioritet 6: Redusere risikoen ” Manglende oversikt over aktuelle støtteordninger.”

Det er allerede utarbeidet en oversikt over aktuelle støtteordninger, og denne utvides jevnlig. Dette er et uvurderlig verktøy for å finne raskt frem i jungelen av støtteordninger både nasjonalt, regionalt og lokalt. Risikoen knytter seg til oppdatering pga. endringer i søknadsfrister og lignende. Oversikten må vedlikeholdes, noe det må settes av tid til.

Risikogjennomgang i Fellestjenester

Hovedmål

Bidra til at arrangementer i regi av Hamar bispedømmeråd/Hamar biskop blir gode opplevelser for deltakerne og profilerer bispedømmet på en positiv måte.

Delmål

- ♦ Sørge for et kurs- og konferansested som egner seg for formålet.
- ♦ Bidra til at vi får gode nok oversikter over deltakere for ulike formål f.eks, for registrering og ev. avregning av deltakeravgifter.
- ♦ Bidra til å skape en god ramme rundt arrangementet.
- ♦ Bidra til at bispedømmekontoret profilerer seg på en god måte både i forhold til eksterne aktører og egne ansatte.

Kritiske suksess faktorer

1. Avdelingens deltakelse i arrangementskomite
2. Prosjektplan med målsetting og rammebetingelser for arrangementet, ansvarsfordeling og framdriftsplan.
3. Påmeldingsrutine, -skjema/verktøy som imøtekommer behov for oversikt, registrering og ev. avregninger i etterkant.
4. Avtale med konferansested som møter bispedømmets krav til leverandører og fyller rammebetingelsene for det enkelte arrangementet.
5. Gode rutiner for planlegging og gjennomføring: planleggingsverktøy, framdriftsplaner og sjekklister.

Risikoformuleringer

1. Avdelingen kommer for sent inn i bildet til å kunne være med å påvirke avgjørelser som har konsekvenser for praktisk gjennomføring
Konsekvens: Alvorlig
Sannsynlighet: Stor
2. Manglende kjennskap til formålet med konferansen, målgruppe, budsjett og andre rammebetingelser skaper unødvendig dårlig framdrift, vanskelig saksgang, lite effektiv utnyttelse av avdelingen(e)s ressurser og utrygghet i forhold til avdelingens handlingsrom.
Konsekvens: Alvorlig
Sannsynlighet: Stor
3. Påmeldingsinformasjon er ikke tilstrekkelig kvalitetssikret med andre avdelinger, og dekker ikke alle avdelingens behov for informasjon
Konsekvens: Alvorlig
Sannsynlighet: Stor

4. Manglende kunnskap om programposter fører til at konferanse-/grupperom og arrangørs/foredragsholders behov ikke kan møtes.

Konsekvens: Alvorlig

Sannsynlighet: Moderat

5. Manglende verktøy, rutiner og maler for gjennomføring av arrangement

Konsekvens: Alvorlig

Sannsynlighet: Liten

Risikoreduserende tiltak

Prioritet 1: Redusere risikoen for at Fellestjenester kommer for sent inn i bildet til å kunne være med å påvirke avgjørelser som har konsekvenser for praktisk gjennomføring

1. Fellestjenester deltar med en representant i planleggingsmøter fra starten. Deltakelse vurderes i forhold til dagsorden senere i prosessen.

Prioritet 2: Redusere risikoen for at Fellestjenester har manglende kjennskap til mål med konferansen, målgruppe, budsjett og andre rammebetingelser av betydning for involvering og framdrift

1. Se tiltak under "prioritet 1".

Prioritet 3: Redusere risiko for at påmeldingsinformasjonen ikke dekker nødvendige behov

1. Deltakelse i planleggingsmøter for å sikre at nødvendig informasjon om deltakere, gjester og foredragsholdere kommer i god tid.
2. Møte internt på fellestjenester for å kvalitetssikre hva som skal med av deltakerinformasjon og fordele oppgaver.

Prioritet 4: Redusere risiko for at konferansestedet ikke kan møte arrangørens krav, ønsker og behov for en vellykket gjennomføring

1. Fellestjenester deltar i prosjektgruppe for å sikre nødvendig grunnlag for bestilling av lokaliteter.
2. Avdelingen inngår avtale med egnet konferansested – egnet for formål og størrelse på arrangementet, som danner en god ramme rundt arrangementet, og tilfredsstillende bispesedømmets krav til leverandører ifht miljø. Dette skjer etter tilbudsrunde.
3. Fellestjenester har direkte kontakt med foredragsholdere/aktører for å kartlegge behov for tekniske hjelpemidler/overføring av filer ifm foredrag, behov for overnatting m.m.
4. En representant for Fellestjenester er bindeledd mellom hotell og kontoret.

5. Redusere risiko for dårlig gjennomføring av arrangement

1. Opprette møtepunkter i planleggingsprosessen mellom ulike aktører.
2. Lage rutinebeskrivelse.
3. Lage maler for prosjektplan, framdriftsplan og avtaler med eksterne aktører.
5. Være oppmerksom på og ev. ta i bruk nye verktøy for påmelding og registrering av deltakere.

Risikogjennomgang i personal- og økonomiavdelingen

Deltakere: Trond Glimsdal, Else Karin Stramrud, Lise Storås Høyem, Eli Bekken og Jon Arne Johansen

Dato: 08.02.2011

Risikogjennomgangen tar utgangspunkt i sentrale mål beskrevet av Kirkedepartementet (FAD) gjennom tildelingsbrevet for 2011, som er videre operasjonalisert til vårt kontor og nedfelt i handlingsplanen for 2011.

Hovedmål

Følgende hovedmål ble valgt for gjennomgang etter metodikken om risikoidentifisering:

”Den norske kirke skal være landsdekkende” (tildelingsbrevet FAD, 2011)

”Hovedmålet for bevilgninger til prestetjenesten er å gi menighetene fast betjening, slik at den er nærværende i alle lokalsamfunn. Skal Den norske kirke opprettholdes som landsdekkende folkekirke, er det avgjørende at menighetene har tilgang på et regelmessig gudstjenesteliv og til kirkelige handlinger som dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd der folk bor”. (Tildelingsbrevet FAD, 2011)

Dette medfører således at det må være tilstrekkelig prestedekning i hele landet, også i Hamar bispedømme.

Delmål

I vår handlingsplan har vi følgende delmål: ”Sikre god søkermasse til våre stillinger”.

Kritiske suksessfaktorer

Vi har valgt å foreta risikovurdering av delmålet ”sikre god søkermasse til våre stillinger”. Utifra det ble følgende kritiske suksessfaktorer (KSF) satt opp:

KSF: Bispedømmet får kvalifiserte søkere til ledige prestestillinger, også i mindre befolkede områder som Nord-Østerdal, Valdres og Nord-Gudbrandsdal.

Risikoformuleringer:

De kritiske suksessfaktorer ble deretter omformulert til risiki, og vurdert med hensyn til konsekvens og sannsynlighet.

Risiko 1) Bispedømmet får ikke kvalifiserte søkere til ledige prestestillinger i de mer befolkningstette områder.

Konsekvens:	Moderat alvorlig
Sannsynlighet:	Liten

Risiko 2) Bispedømmet får ikke kvalifiserte søkere til ledige prestestillinger i mindre befolkningstette områder.

Konsekvens: Svært alvorlig
Sannsynlighet: Middels

Risikoreduserende tiltak:

Prioritet 1: Redusere risikoen ”bispedømmet får ikke kvalifiserte søkere til ledige prestepstillinger i mindre befolkningstette områder”.

Tiltak:

- a) Arbeide aktivt for å skaffe stiftspraktikanter til disse områdene.
- b) Legge til rette arbeidsforholdene for prestene.
- c) Søke tett samarbeid mellom bispedømmekontor og prost for å gi nyansatte prester nødvendig støtte i arbeidssituasjonen.
- d) Utnytte muligheter i lønns- og arbeidsvilkårbestemmelsene for å gjøre det attraktivt å søke stillinger.
- e) Foreta aktiv, direkte rekruttering for å få søknader til stillingene.
- f) Besørge at prestene tilbys gode og funksjonelle tjenesteboliger.

Konsekvensen av å ikke få kvalifiserte søkere til stillinger i de mer befolkningstette området vurderes, i alle fall på kort sikt, å være mindre alvorlig. Dette grunngis i større fleksibilitet på grunn av kortere geografiske avstander mellom prestene og større tilgang på vikarer. På lengre sikt vil konsekvensen bli like alvorlig som i risiko nr 2.

Etatsrapportering 2010			
Bispedømme:		Hamar bispedømmeråd	
1 TILSETTING, FRATREDEN OG LEDIGHET I STILLINGER			
a	Antall ubesatte prestestillinger		1
b	Antall utlyste prestestillinger		13
c	...herav stillinger som er lyst ut flere ganger		2
d	Antall søknader til prestestillinger	Kvinner	Menn
	40 år eller yngre	6	6
	41 -55 år	10	15
	56 år og eldre	0	9
e	Antall tilsatte	Kvinner	Menn
		6	2
2 KOMPETANSEUTVIKLING OG LEDELSE (rapportering på faste stillinger)			
a	Studiepermisjon med lønn	Kvinner	Menn
	Antall prester	28	70
	Antall virkedager	201,5	674
b	Etter- og videreutdanning via REU	Kvinner	Menn
	Antall søknader Kompetanserådet	7	8
	Antall søknader andre opplegg	1	2
	Innvilgede søknader Kompetanserådet	6	7
	Innvilgede søknader andre opplegg	1	1
	Antall deltagere Kompetanserådet	5	6
	Antall med andre opplegg	1	1
c	Antall prester som har hatt medarbeidersamtale		
	Domprost/ prost		11
	Sokneprest		84
	Kapellan		7
	Andre prestestillinger		12
	Sum		114
d	Arbeidsveiledning (ABV-kompetanse)	Kvinner	Menn
	ABV-kompetanse	1	5
	Deltagere ABV-tilbud	4	4
e	Menighetsprester med spesialisert tjeneste		0
f	Antall feriedager søkt overført til neste år		265
g	Antall fridager som ikke er tatt ut i løpet av året		562
3 PRESTEBOLIGER (rapportering på faste prestestillinger)			
a	Antall prester, fordelt etter boligordning		
	OVF-bolig		50
	Kommunal bolig		23
	Fritak fra OVF-bolig		13
	Fritak fra kommunal bolig		16
	Ikke bolig-ordning		20
b	Søknader om fritak fra boplikt (2010)		
	Innvilgede søknader		3
	Avslåtte søknader		0
	Ubehandlde		1
	Sum		4

RAMU-rapport

RAMU rapport 2010			
Hamar		bispedømme	
1. Prestestillinger rapporteringen gjelder for:			
		2009	2010
0.1	Antall opprettede årsverk kap. 1591		
0.2	Antall faste prestestillinger lønnet over kap. 1591		
0.2.1	Antall proster		
0.2.2	Antall sokneprester		
0.2.3	Antall kapellanstillinger		
0.2.4	Antall prostiprester		
0.2.5	Antall andre faste prestestillinger lønnet over kap 1591		
1. RAMU:			
1.1	Hvor mange møter har RAMU holdt det siste året?	5	5
1.2	Hvor mange av medlemmene i RAMU har HMS-opplæring?	6	
1.3	Har verneombudene og RAMU fått til behandling alle planer med vesentlige konsekvenser for arbeidsmiljøet? (jf. AML § 7-2 (2) d)	Ja	Ja
1.4	Mener partene det har vært et tilstrekkelig aktivt arbeid og samarbeid om arbeidsmiljøet på alle nivåer?	Delvis	Delvis
1.5	Med hvor mange fellestråd er det inngått samarbeidsavtale om HMS-arbeid?	0	0
1.6	Finnes det rutiner for oppfølging av den enkelte prest etter særlig arbeidsbelastning i forbindelse med ulykker?	Nei	Delvis
2. Lokalt HMS-arbeid:			
2.1	Antall proster som har HMS-opplæring	7	11
2.2	Antall lokale verneombud som har HMS-opplæring	7	11
2.3	Hvor mange saker har blitt behandlet i samarbeid mellom HMS-tjenesten i fellestrådene og HMS-tjenesten i bispedømmet?	0	0
3. Introduksjonsprogrammet:			
3.1	Antall tilsetninger - faste prestestillinger lønnet over kap. 1591		
3.2	Foreligger det introduksjonsprogram for nytilsatte?	Ja	Ja
3.2.1	Hvis ja, hvor mange av de nytilsatte har deltatt i dette?	34	4
4. Kompetanseutvikling:			
4.1	Totalt antall dager studiepermisjon med lønn blant prester, faste stillinger kap. 1591		
4.2	Antall prester, fast tilsatte kap. 1591 som har hatt studiepermisjon med lønn		
4.3	Antall prester, fast tilsatte kap. 1591 som har deltatt på etterutdanningskurs arrangert av andre enn PF/Kompetanserådet, med minimum 5 dagers varighet		
4.4	Hvilken annen opplæring har vært gjennomført av arbeidsgiver?		
Prostene har fortsatt med sin veiledning. Det skal være en bolk opplæring ved vært prostemøte, ledelse har vært tema.			

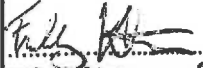

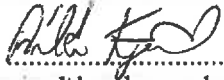
RAMU-rapport

5. Ledelse:			
5.1	Antall prester, fast tilsatte over kap. 1591, som har hatt medarbeidersamtale		
5.1.1	Antall proster som har hatt medarbeidersamtale		
5.1.2	Antall sokneprester som har hatt medarbeidersamtale		
5.1.3	Antall kapellaner som har hatt medarbeidersamtale		
5.1.4	Antall andre prester som har hatt medarbeidersamtale		
5.2	Antall prester som har tatt sin arbeidssituasjon opp med prosten, jf. tjenesteordning for menighetsprester § 16 og AML § 7-2 (2) f	7	31
5.3	Antall prester med plan for uttak av 2 fridager i uken	125,5	122
5.3.1	Antall feriedager søkt overført pr. 31.12	241	265
5.3.2	Antall fridager som ikke er tatt ut pr. 30.11	414	562
5.4	Antall prester uten godkjent plan for uttak av fridager	1	0
5.4.1	Antall feriedager søkt overført pr. 31.12	0	0
5.4.2	Antall fridager som ikke er tatt ut pr. 30.11	3	0
6. Sykefravær:			
6.1	Totalt antall dager sykefravær med lønn blant prester, faste stillinger kap. 1591		
6.1.1	Antall fraværsdager med sykemelding		
6.1.2	Antall fraværsdager med egenmelding		
6.2.1	Antall korttidssykemeldinger (< 17 dager)		
6.2.2	Antall langtidssykemeldinger (> 16 dager)		
6.3.1	Antall prester som har tatt ut mindre enn 5 egenmeldingsdager		
6.3.2	Antall prester som har tatt ut mellom 5 og 15 egenmeldingsdager		
6.3.3	Antall prester som har tatt ut mer enn 15 egenmeldingsdager		
6.4	Hvis sykefraværet vurderes som unormalt høyt. Hvilke tiltak har RAMU pålagt arbeidsgiver for å ivareta arbeidsmiljøet? (jfr. AML § 7-2 (4)-(5)) Vi er tilsluttet IA-avtalen og alle sykemeldinger blir vurdert. Dette er ikke problem nå da sykeprosten er meget lav.		
6.5	I hvilket omfang har prostene inntrykk av at medarbeidere er på jobb når de burde vært sykemeldt?		Se mrk.
6.6	Antall tilfeller hvor langtidssykefraværet (over 14 dager) opplyses å være arbeidsrelatert	1	1
6.7	Har prostene fulgt opp eventuelle langtidssykefravær i henhold til vedtatte rutiner?	Ja	Ja
6.7.1	Har prosten tatt kontakt med den sykmeldte innen 14 dagers fravær?	Ja	Ja
6.7.2	Er det blitt utarbeidet en oppfølgingsplan innen 6 uker?	Ja	Ja
6.7.3	Har prosten innkalt til dialogmøte innen 12 uker og gitt arbeids- og velferdsetaten melding om dette?	Ja	Ja
6.7.4	Har prosten deltatt på dialogmøte arrangert av arbeids og velferdsetaten innen 6 måneder?	Ja	Ja
6.8	Er noen av medarbeiderne i attføring/delvis uføretrygdet?	Ja	Ja
6.8.1	Hvis ja, hvor mange?	3	1

RAMU-rapport

7. Senioriltak:			
7.1	Antall seniorprester, fast tilsatte lønnet over kap. 1591		
7.2	Gjennomføres det spesielle tiltak for seniorgruppen?	Ja	Ja
7.4	Antall seniorprester som har fått tilpasset tjeneste	1	3
7.5	Antall seniorprester som har hatt mulepølsamtale	0	0
7.6	Antall som har hatt sluttsamtale av de som har sluttet i løpet av rapporteringsåret	8	
8. Psykososialt arbeidsmiljø:			
8.1	På hvilken måte er organisasjonsstruktur, kommandolinjer og rolleavklaring mellom rådsstrukturen og prestedtjenesten gjort kjent for de ansatte?		Stabsm.
8.2	Foreligger det rutiner med bruk av avviksmeldinger?	Nei	Under ut
8.3	Antall avviksmeldinger som er innrapportert	0	0
8.4	Beskriv tendensene i avviksmeldingene:		

RAMU-rapport

8.5	Antall prestier som har gjennomført arbeidsplassundersøkelse blant prestene i prostiet	11	11
9. Fysisk arbeidsmiljø:			
9.1	Antall tilfeller av utilfredsstillende kontorforhold som er innrapportert	2	4
9.1.1	herav antall tilfeller som er utbedret	0	1
9.2	Antall tilfeller av utilfredsstillende arbeidsforhold ved kirker, menighetslokaler og andre seremonirom som er innrapportert	0	1
9.2.1	herav antall tilfeller som er utbedret	0	0
9.3	Antall tilfeller av utilfredsstillende boligforhold som er innrapportert	0	2
9.3.1	herav antall tilfeller som er utbedret	0	1
9.4	Antall anmerkninger som har kommet inn fra verneombudet	0	0
9.4.1	herav antall anmerkninger som er utbedret	0	0
10. Rusmisbruk:			
10.1	Har virksomheten handlingsplan for å forebygge og løse rusmiddelproblemer som ledd i AKAN-arbeid?	Nei	Nei
10.2	Er det i rapporteringsperioden registrert rusproblematikk innen aktuelt ansvarsområde?	Nei	Nei
10.3	Hvis ja, er dette behandlet i henhold til vedtatte rutiner?		
11. Overgrep:			
11.1	Foreligger det rutiner ved rapportert mistanke eller anklage om fysiske, psykiske og seksuelle overgrep?	Ja	Ja
12. Helsetjenesten:			
12.1	Antall prester som har avtale om (bedrifts-) helsetjeneste	5	18
13. Utfyllende kommentarer:			
13.1	Utfyllende kommentarer til ovenstående punkter: 6.5.: Etter HMS undersøkelsen er 34% av de 91 prestene som svarte, som går på jobb selv om de er syke.		
13.2	Dersom partene har ulike syn på besvarelsen, bør dette beskrives:		
Dato	.....	20	..
			
Stiftsdirigenten	Leder i RAMU	Regionalt hovedverneombud	
Blå = Grå felter skal ikke fylles ut. Opplysningene vil senere bli hentet fra departementets etatsstatistikk.			
Svart = Spørsmål som kun stilles i RAMU-skjema			

REU-rapport

REU rapport 2010			
Hamar bispedømme			
		2009	2010
0.1	Antall opprettede årsverk kap. 1591		
0.1.1	Antall faste prestestillinger lønnet over kap. 1591		
1. Permisjoner gitt til kompetanseutvikling:			
1.1	Totalt antall dager studiepermisjon med lønn blant prester, faste stillinger kap. 1591		
1.1.1	herav antall dager med full vikardekning	0	10
1.1.2	herav antall dager med delvis vikardekning	27	20
1.1.3	herav antall dager uten vikardekning	138,5	129
1.1.4	herav antall dager hvor vikar ikke har vært nødvendig pga. tilgang på prostiprest el.	362	716,5
1.2	Totalt antall dager studiepermisjon uten lønn blant prester, faste stillinger kap. 1591	102	0
1.2.1	herav antall dager med full vikardekning	60	0
1.2.2	herav antall dager med delvis vikardekning	0	0
1.2.3	herav antall dager uten vikardekning	0	0
1.2.4	herav antall dager hvor vikar ikke har vært nødvendig pga. tilgang på prosti-prest e.l.	42	0
1.3	Antall prester som har hatt studiepermisjon med lønn		
1.3.1	herav prester som har hatt 3 måneder eller mer i studiepermisjon	2	0
1.4	Antall prester som har hatt studiepermisjon uten lønn	1	0
1.4.1	herav prester som har hatt 3 måneder eller mer i studiepermisjon	2	0
1.5	Antall permisjonsdager til bispedømmets fagdager, kurs, studiereiser oa.	419	522
2. Økonomisk støtte til kompetanseutvikling:			
2.1	Benyttede midler til etter- og videreutdanning av prester (beløp i hele kroner)	509 393	392'
2.1.1	herav midler avsatt til kurs, reiser, stipend etc. i forbindelse med studiepermisjon	508 284	387'
2.1.2	herav utgifter til vikarer	1 109	5'
2.1.3	herav andre utgifter i forbindelse med etterutdanning/permisjon	0	0
2.1.4	herav midler brukt på arbeidsveilederutdanning (AVU)	28000	12'
2.1.5	herav midler brukt på øvrige SPP-moduler (PLU, KSR, VIF, PKU, MIK/Utl stip)	15000	112'
2.1.6	herav midler brukt på egne kurs i bispedømmets regi	353015	243'
2.1.7	herav midler brukt til individuelle prosjekter (utenom SPP)	100300	20'
2.1.8	herav eventuelle andre utgifter i forbindelse med etterutdanning/studiepermisjon	0	0
2.2	Antatt egenandel pr deltaker, beløp i hele kroner	Vet ikke	Vet ikke

REU-rapport

3. Søkere til etterutdanningskurs (REU/SEU) innen SPP/Kompetanserådets regi:			
3.1	Antall søkere til etterutdanningskurs (REU/SEU)		
3.1.1	Antall innvilgede søknader		
3.1.1.1	herav kvinner		
3.1.2	Antall avslåtte søknader		
3.1.2.1	herav kvinner		
3.2	Antall prester som har deltatt på kurs i regi av SPP/Kompetanserådet	15	11
3.2.1	herav prester under 50 år	8	8
3.2.2	herav prester over 50 år	7	3
3.3	Antall prester som har deltatt i bispedømmets etterutdanningskurs	211	100
3.3.1	herav prester under 50 år	30	38
3.3.2	herav prester over 50 år	4	62
4. Annet:			
4.1	Utfyllende opplysninger		
<p>Blå = Grå felter skal ikke fylles ut. Opplysningene vil senere bli hentet fra departementets etatsstatistikk. Sort = spørsmål som kun stilles i REU-skjemaet</p>			

DEN NORSKE KIRKE
Hamar bispedømmeråd

Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet
 Postboks 8004 Dep
 0030 OSLO

Dato: 17.01.2011

Vår ref: 10/251-4-JAJ

Deres ref: 10/4589

Innrapportering til statsregnskapet - 2010

Hamar bispedømmeråd har avsluttet regnskapet for 2010 med et positivt avvik på 0,5 % på kapittel 1590/4590 – kirkelig administrasjon og 1 % på kapittel 1591/4591 - presteskapet.

Forklaringer til statsregnskapet for 2010
 (alle tall i tabellene i hele 1 000 kroner)

Kap. 1590/4590 kirkelig administrasjon

Post 01 driftsutgifter

Tildelt bevilgning 2010	kr	10 428
Regnskap 2010	kr	10 376

Mindreutgift	kr	52
--------------	----	----

Post 02 driftsinntekter

Tildelt bevilgning 2010	kr	175
Regnskap 2010	kr	174

Mindreinntekt	kr	1
---------------	----	---

Mindreutgiftene består av ikke-utgiftsførte påløpte kostnader i 2010 som forfaller til utbetaling tidlig i 2011.

Til sammen utgjør netto resultat for kap. 1590/4590, post 01 fratrukket post 02, et mindreforbruk på 51 000 kroner eller 0,5 % av tildeling.

Hamar bispedømmeråd ber om at mindreforbruket på kap. 1590/4590 på kr 51 000,- overføres til budsjettermin 2011.

Post 21 spesielle utgifter

Tildelt bevilgning 2010	kr	745
Regnskap 2010	kr	777

Merutgift	kr	32
-----------	----	----

Post 03 spesielle inntekter

Tildelt bevilgning 2010	kr	745
Regnskap 2010	kr	776

Merinntekt	kr	31
------------	----	----

Utgiftene som bokført under post 21 er bevilgninger til prosjekter som i hovedsak bestyres av Hamar bispedømmeråd. Prosjektene finansieres via kirkerådet fra avkastningsmidler i Opplysningsvesenets fond til felleskirkelige tiltak og fra andre samarbeidspartnere. Disse inntektene bokføres på post 03. Utgiftene på post 21 balanserer mot tilsvarende inntekter under post 03, dog er det et lite merforbruk på kr 949,90.

Post 71.16 tilskudd til diakoni, undervisning og kirkemusikk

Tildelt bevilgning 2010	kr	8 898
Regnskap 2010	kr	8 898

Merutgift/mindreutgift	kr	0
------------------------	----	---

Tilskuddene til lønnsmidler for stillinger innen diakoni, undervisning og kirkemusikk innenfor Hamar bispedømmeråd sitt område er i sin helhet utbetalt i henhold til tildeling.

Post 75 tilskudd til trosopplæring i menighetene

Tildelt bevilgning 2010	kr	11 479
Regnskap 2010	kr	11 479

Merutgift/mindreutgift	kr	0
------------------------	----	---

Trosopplæringstilskuddene til menighetene er fulgt opp og utbetalt i sin helhet i henhold til opptrappingsplanen for implementering av trosopplæringsreformen og kirkerådets anbefalinger.

Kap. 1591/4591 Presteskapet**Post 01 driftsutgifter**

Tildelt bevilgning 2010	kr	74 200
Regnskap 2010	kr	75 377

Merutgift	kr	1 177
-----------	----	-------

Post 02 driftsutgifter innbetalte

Tildelt bevilgning 2010	kr	685
Regnskap 2010	kr	2 563

Merinntekt	kr	1 878
------------	----	-------

Mottatte sykerefusjons- og fødselspenger har gjort det mulig å øke kostnadssiden, hovedsakelig til vikarbruk. Det har vært et større etterslep på sykepengerefusjon i noen enkeltsaker som har medført noe større inntekter enn estimert pr august 2010. Til sammen utgjør netto resultat for kap. 1591/4591, post 01 fratrukket post 02, et mindreforbruk på 701 000 kroner eller litt under 1 % av tildeling.

Hamar bispedømmeråd ber om at mindreforbruket på kr 701 000,- på kap. 1591/4591 overføres til budsjettermin 2011.

Kap. 320 Kultur

Post 01 Kulturrådgivere

Tildelt bevilgning 2010

kr 350

Regnskap 2010

kr 354

Merutgift

kr 4

Tildeling av midler til drift av funksjonen som kulturrådgiver er i sin helhet benyttet, dog med et lite merforbruk på kr 4 000,-.

Post 04 Pilegrimssetsing

Tildelt bevilgning 2010

kr 4 000

Regnskap 2010

kr 4 000

Merutgift/mindreutgift

kr 0

Tilskuddet er videreformidlet i sin helhet, med 1 mill kroner hver til respektive Gran,- Hamar,- Sør-Fron,- og Dovre pilegrimskontorer.

Kapitalregnskapet

Hamar bispedømmeråd har ingen poster til kapitalregnskapet.

Med vennlig hilsen

Siv S. Birseland e.f.
stiftsdirektør

Jon Arne Johansen
seniorrådgiver økonomi
Direkte innvalg: 62 55 03 70

Kopi til:
Inger Lise Lerø

inger-lise.lero@fed.dep.no

Folkekirken

Hamar bispedømme

Vi vil være en kirke som

- *arbeider for at mennesker opplever verdighet og håp gjennom evangeliet om Jesus Kristus*
- *formidler livets og kjærlighetens Gud*
- *utfordrer til handling og engasjement*

Begelstring
Mot
Raushet
Handling
Lagånd

Vi vil at gudstjenester og kirkelige handlinger skal gi fellesskap, håp og tro ved å

- gi mennesker tilhørighet og hjelp til kristen livstolkning
- styrke gudstjenestens oppslutning, lokale forankring og kulturelle mangfold
- videreutvikle pilegrimstradisjonene

Vi vil vise omsorg og solidaritet ved å

- fremme bærekraftige fellesskap
- kjempe for menneskeverdet
- verne om skaperverket
- arbeide for at misjon blir en naturlig del av menighetsarbeidet

Vi vil gi barn og unge tilhørighet til kirken ved å

- tilby en inkluderende trosopplæring
- fremme et aktivt barne- og ungdomsarbeid
- styrke samarbeidet med barnehager og skoler

Vi vil bidra til å skape gode og trygge lokalsamfunn ved å

- stimulere til samtale om livssyn og verdier
- forvalte og formidle kulturelle tradisjoner knyttet til kirkebygg og kirkegård
- fremme deltagelse, demokrati og inkludering i menighetene

"Vandring til et hellig fjell?" Utegudstjeneste på Hemmelfjellet. Foto: Willy Olsen

"Vi tenker ikke så ofte på det, men det meste av det Jesus sa og gjorde, skjedde utendørs. Han var et utendørsmenneske og brukte naturen i sin undervisning". (Finn Wagle)

